

ELŐFIZETÉS

HELYESBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HELYESBEN:
6-határozott post-utalvány 20 ffr.
minimál követelmény 10 ffr.

Nyomatási ára 40 ffr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, április 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlelki: A villamos rabulisztika írta: Tencser Pál dr.
- A város közgyűlése.
- A földművelési miniszter a Maros hajócsatornával kapcsolatban.
- Száll Kálmán a királyné.
- Hare a béis ellen.
- Nagy sztrájk a fővárosban.
- A tejadó sorsa.
- A pécsi hadapródiakola botránya.
- A kőműhely és a villany-árak.
- A kőműhelyi vállalkozás.
- Az akasztott anyja.
- Tárcsa: Liliomok hervadása. Írta: Alba Neviz.
- Csarnok: Helén és Alma. Írta: Ritt Gyula.

A villamos rabulisztika.

Írta: Tencser Pál dr.

Arad, április 8.

A villamos világítás fogyasztóit elismerésre kötelezte az Aradi Közlöny a társulat által elkövetett súlyos mulasztás és a városi hatóságok által tanúsított gondatlanság felfedezésével.

A villamnál fényesebben világított be azon siendriánba, mely a monopoliumokat osztogató városi törvényhatóságnál a szerződési pontozatok nyilvántartása körül uralkodik és azon gyengéden szólva alamusziságba, melyet a villamos társulat a fogyasztókat jogosan megillető refakciák elhallgatásánál tanúsított.

A társulat kötelezettségét semmiféle rabulisztikával megcáfolni nem lehet. Ha a társulat a váratlan felfedezés után kijelenti, hogy a fogyasztóknak bonifikációt nem adott, mert senki közülök azt nem

követelte, akkor mulasztását a *dividenda* szempontjából mérlegelni és tágabb erkölcsi elbírálással megbocsátani is tudom, de ha csűrös-csavarással a szerződés *világos* rendelkezéseinek valóságos tartalmát elferdíteni és az utólagos bonifikációk teljesítése alól monstre-perék előidézése által kibúvni igyekeznek, akkor a közhangulat jogos felháborodása a rossz-hiszeműség stigmáját kéréselhetlenül homlokzatára fogja sütni. Azért fel is tetelezem, hogy botlását belátni és a megbánást pénzjegyekben ki fogja fejezni.

A kérdés az, vajjon a társulat és Aradváros közönsége között létrejött szerződés 31. §-ának értelme kétséges-e vagy magyarázatra szorul?

Nézetem szerint a hivatkozott pont ugyan a magyar irálynak nem teljesen megfelelő tömör stílusban van tartva, de egyebekben érthető magyarsággal van írva és nincsen benne a minden középiskolai tanuló előtt ismeretes „watt-óra” kifejezéstől eltekintve egyetlen kitétel sem, amely magyarázatra szorul.

E részben eltérek több kollegám azon túlvatos nézetétől, hogy a kérdéses rendelkezés műszaki szakértők által magyarázandó.

A szerződés értelme nem kétséges, magyarázatra, műszaki elbírálásra nem szorul, de ha igazán kétséges volna, a társulatra nézve feltétlen kereskedelmi ügylet forogván fenn, annak elbírálásánál egyedül a keresk. törvény 265. és 266. §§-ai mérvadók. A keresk. törvény 265. §-a szerint:

„a kereskedelmi ügyletek megbírálásánál és értelmezésénél nem annyira a használt kifejezések betű szerinti értelme, mint inkább a szerződő felek akarata szolgál irányadóul”.

Már most vizsgáljuk meg, vajjon a szerződés 31. §-ának felvételénél észszerűen mi volt, mi lehetett a szerződő felek kiindulási szempontja, célzata és akarata.

A villamos társulatnak más akarata nem lehetett, mint a nagyobb fogyasztóknak nyújtott előnyök által a fogyasztás és ezzel a termelés mérvét emelni. Nyujthatta ezen előnyt saját üzleti érdekének megkárosítása nélkül, sőt annak előmozdítása mellett, mert ugy, mint minden más gyáripárnál, a villamos világítás előállításánál is az önköltség egység-ára annál kisebb, minél nagyobb a termelés.

A %-os árelengedések tehát nemcsak nem kerülnek a társulatnak semmibe, hanem átlagos üzleti hasznát még tetelesen emelik.

A társulatnak más akarata nem volt és nem lehetett, mint a világítás bérlelt nagyobb fogyasztásra serkenteni, a fogyasztó közönség érdekét képviselő másik szerződő félnek meg nem lehetett más akarata, mint az amugy is méregdrága árakat azok számára enyhíteni, kik nagybani fogyasztás által a társulat üzleti jólétét előmozdítják.

Ervényesülhet ezen kiindulási pont, ezen megegyező akarat akkor, ha nem az egyes bérlelt összefogyasztása, hanem az egyes lámpának, izzótestnek fogyaszt-

Liliomok hervadása.

Írta: Alba Neviz.

Nagyon kicsi város ez a mienk, csendes és eseménytelen s a legapróbb dolog is sok szóbeszédre ad okot az embereinknek.

Három nap óta ezéltében-hosszában egy leányról beszéltek; idegen volt itt, valamelyik alföldi városból jött látogatóba a patikus livéréhez: aféle csinos, féligért bakfislány, telekeblű és ringócsipőjű. Kíváncsok a férfinepnek, gyűlölt az asszonyok előtt.

Hogy miért hozta egy lázba a falunkat, külvilágban érthetetlen; voltak pedig szebb lányaink; feketék, karcsutestűek, mosolygók, ez talán csak érdekesebb volt; izgató, feszes ruháiban, féldoldalt mélyen szembehuzott kalapjával, s sötét hajába amit csaknem a nyakán fűzött laza, hullámos tekercsba, egy száll félig kivirult, hófehér liliomvirággal.

Igen, a liliom! Ezért csundálták főképp. A mi lányaink viseltek a la Pompadour fölépített művészies kontyot, viseltek tengerszok röpökös frou front, de virágot — egy szál illatos kis virágot, — soha!

Valóságos hadüzenet számba ment hát ez a liliom: Az idegen lány megmutatta, hogy nem félődik senkivel, s van bátorsága kilépni a tucatsorból az ő fehér bibájos fegyverével — egy szál virággal.

A fiatalság valósággal bomlott érte s aranyos civkerek mögöl mohó pillantások simogatták a leány friss arcát s gyönyörű testét, mely a maga hullámos vonalaival csodálatosan tökéletes volt. Csoportba verődtek a kávéház előtt s szállt a szó, a mosolyba burkolt, félig kételkedő, félig csodálattal rezgő férfibeszéd:

— Ah! a liliomos szűz! . . .

A friss, fiatal vérnek egy gyenge kis hulláma csapott át a tejfehérségen, s a kicsi, selymes kezecske megremegett a Gál patikusné karjában.

— Jh, — lehelt szégyenkezve: — hallod?

És egy hét alatt nem volt ember, aki ne viszhangozta volna — olyik csak sugva, olyik meg kihívó hangossággal.

— A liliomos szűz!

Mikor Gálnak fülébe jutott a dolog, mosolygott a nyugodt emberek örök kedélyességével:

— No — mondotta — ezután majd a kedre is tüzünk egyet. Azért is! . . .

Egy nap, ahogyan mentek haza a korzóról, egy ur szegődött melléjük: bizonyos Tamás Gábor nevű uriember, aki mathézis-professzor vala a gimnázium felsőbb osztályaiban. Erős, barna férfi, két sötét, csodálatosan kutató szemmel s kemény akaratosságra valló állán egy igen kedves kis gödörrel. Mikor Gálné bemutatatta a lánynak, Tamás egy kicsit mosolygott:

— Már ismerem, — mondta — hirtől. Egész forradalmat csinált a fészünkben! — A feje kissé oldalt ingott a leány felé, ugy morgogta utána:

— De nem csudálom . . .

Ahogy beszélt, a tekintete odatapadt a leány fehér mellére, mely diadalmasan, hullámzóan duzzadt át a csipkebetéten. S az Éta halvány, szenvedélytelen arca olyan lett erre, mintha lángoló vércsöpp olvadozna a hóban.

Gálné — ahogy hirtelen reájuk nézett, — rögtön elérte a férfi mosolyát s a leány pír-baborulását.

— Tamás — fenyegetett kis kezével a professzor felé — el ne csavarja a sogoricám fejét!

Aztán megsimította a kis leány haját s a fiatal asszonyok titkolódzó, kissé pikáns mosolyával mosolygott rá!

— Ne higj neki! Nincs veszedelmesebb a vőlegényembernél. En mondom!

Egyszerre csönd lett; Éta beharapta az ajkát, hogy közösen felpattant, mint egy érett, busos cseresznye s kiserkedt rajta a vér. A tanár meg csak bámult a messzeségbe, egy szó nélkül; láthatólag kellemetlen volt neki, hogy a vőlegény voltát emlegetik.

. . . Egyébként a találkozások napról-napra ismétlődtek s bár mindketten tudták, hogy céltalan az egész, mégis szinte lázasan vágyódtak egymás után.

tása képezi a refakcia alapját? Bizonyára nem és képtelenség annak feltételezése, hogy a társulat az egyes lámpák fogyasztási többletét akarta jutalmazni.

Az egyes lámpák, amennyiben egyforma gyertyafény erejűek, egy bizonyos időn belül kisebb eltéréssel egyforma terjedelmű watt-órát fogyasztanak. Természetesen mindenki csak addig használja villamos lámpáját, míg egyáltalában világítania kell. Az izzólámpák nem telivérlovak, hogy egymással versenyre keljenek és örültség feltételezni, hogy valaki egyik izzólámpáját akkor is fogja használni, ha világításra nincs is szüksége, csak azért, hogy praemiumot kapjon, — ellenben bizonyos, hogy az intenzívebb fény elérése szempontjából több lámpát kell alkalmaznunk és ezek tulköltségét a praemium enyhíti. Nem vagyok szakember, de nem tudom elképzelni, hogy valaki izzólámpáját normálisan használva, évenként csak 600 watt-órányi fogyasztást érjen el, míg a másik ugyanazon idő alatt szintén egy lámpával 2000 watt-óránál többet fogyaszt.

Es van még egy szempont, mely a szerződő felek akaratának irányítását az egyes bérlő összefogyasztására kétségtelessé teszi. Ugyanis az izzólámpák világítási ereje és így villamfogyasztása különböző. A 60 gyertyafényű világítás 4-szer akkora mint a 15 gyertyafényű. Ha egyes lámpák fogyasztásának mérvére irányult volna a refakcia nyújtásának akarata, akkor az izzólámpa egységes erejét is meg kellett volna állapítani, mi nemcsak nem történt meg, hanem ár tekintetében izzó és ivlámpa közt különbség nem is tetetett.

A kereskedelmi törvény 266. §-a azt mondja:

„a szerződés szavai közönséges értelmükben veendő, kivéve, ha azt igazolják, hogy a használt kifejezésnek a forgalomban elfogadott más értelmet tulajdonítottak.“

Van-e a szerződés 31. §-a idevágó rendelkezésnek egyetlen szava, mely más mint közönséges értelmében veendő? Tudtommal nem, de szívesen veszem a kiokta-

tást. Hogy mi a „watt óra“, azt legalább is sejtjük, — hogy mi a „használat“, a „berendezés“, az „árammunka“, azt tudjuk is, de sejtelmünk nem lehet oly borongós, tudásunk oly ingatag, hogy a leg-ravaszabb rabulizmussal is ezen szavak bármelyikének helyére az „izzólámpát“ tethetnők. Lehetséges, hogy van sok kifejezés, melyet a forgalomban „izzólámpa“ helyett használnak, de már azt kétségbe kell vonnom, hogy a szerződés 31. §-ában egyetlen egy a forgalom által az izzólámpával szinonimnak tartott kifejezés foglaltatnék, azt pedig, a mi sem egyenesen és érthetően sem burkoltan a kifejezésekben nem foglaltatik, azt bele magyarázni nem lehet.

Akár betű szerint, akár a felek kifejezett akarata szerint, akár a szavak közönséges értelmezése, akár forgalmi érteleme szerint mérlegeltetik nyelvtani és logikai alapon a szerződés 31. §-a, annak más magyarázatot nem lehet adni, mint azt, hogy az egyes fogyasztók, kik a náluk eszközölt villamos berendezéssel fogyasztott és watt-óra szerint kiszámított áram-munkából bizonyos mennyiségnél többet vesznek évenként igénybe — a megállapított praemiumra igényt tarthatnak. Quod erat demonstrandum!

És végül még egyet. Ha a társulat tényleg úgy magyarázta a szerződés 31-ik pontját, mint azt a légszeszszel világító jóakarói állítják, mutassanak unikumként egyetlen oly bérlőt, kinek izzólámpánkenti évi fogyasztását praemiummal honorálták, akkor megadom magamat.

A város közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 8.

Napirend előtt a törvényhatóság gyászáról emlékezett meg az elnöklő Urbán Iván főispán. Meleg szavakban parentálta el Reisinger Zsigmondot, a törvényhatóság egyik legrégebbi tagját és Vertán Oszkár dr. árvaszéki ülnököt, a tisztikarnak érdemes, jeles tagját. Mind a kettőnek elhunytá fölé a közgyűlés részvétét fejezte ki, s azt jegyzőkönyvi kivonatban fogja az elhunyt családjával tudatni.

József főherceg levelét, a melylyel a hetvenedik születésnapjára küldött üdvözlötet megköszönte, éljenzéssel vették tudomásul.

Egy sor átiratot tárgyaltak. *Fejérvármegye* átiratát, hogy az elmebetegok elhelyezésére a vidéken intézeteket létesítsenek, hasonló szellemű föllrattal pártolták; *Csanádmegye* átiratát a szegények ingyenes jogvédelme ügyében, egyszerűen tudomásul vették; *Pozsony vármegye* átiratára, amely a *bereskedelem magyarsága* érdekében különféle törvényhozási intézkedéseket kíván, hasonló szellemű feliratot intéznek a képviselőházhoz; *Sáros vármegye* átiratát, a melybe az utadó-százalék egyöntetű rendezését kérte, tudomásul vették.

A képezhető hülyék és gyengeelméjűek országos intézetének husz korona segélyt utalványoztak.

Neumann Elza aradi bölcsészethallgatónő a városhoz azzal a kérdéssel fordult, hogy ösztöndíjban részesítsék. A tanács a kérelem elutasítását javasolta, miután a városnak erre megfelelő alapja nincs. *Steinhardt Mór dr.* melegen ajánlotta a kérelem teljesítését, annyival is inkább, — ugymond — mert a kérelmezőnek kitűnő minősítése van. A város, a mely művésznövendékeket gyakran segít, ez alkalommal segíthet egy nőt, a ki tudományos pályának szenteli magát. *Institoris Kálmán* polgármester kijelentette, hogy az alap, a melyből fiatal szobrászokat és festőket segít a város, már ki van merítve, de ha abból egy öszszeg felszabadul, szívesen járul hozzá, hogy abból a kérvényező bölcsészethallgatónőt támogassák. Ebben *Steinhardt dr.* is, meg a közgyűlés is megnyugodott.

Setankovics Miklós tűzoltóparancsnok meglebebbzte a tanács határozatát, a melylyel az 640 kor. 18 fillér gyógykezelési díjat nem akart neki megtéríteni. A közgyűlés jóváhagyta a tanács határozatát.

A város pénzeinek, továbbá a város által kezelt alapítványi és árvapénzeknek elhelyezése fölött kellett ezután határozni névszerinti szavazással a közgyűlésnek. Ezzel kapcsolatosan az öt aradi pénzintézet azon bejelentését, hogy május elsejétől kezdve 4 és fél százalék helyett csak 4 százalékot fizethetnek a város betétei után. A tanács és a pénzügyi bizottság ennek tudomásul vételét ajánlotta, a pénzekre nézve pedig azt javasolta, hogy mint

S az eseménytelen, pletykára éhes kisvárosban szállt a suttogás, egymást érték a találgatások:

— Jaj, ez a Tamás, ez a bolond Tamás! Otthagya a menyasszonyát, a gazdag, szerelmes menyasszonyát; s elveszi ezt a lilimos lányt, akinek az egy szál virágján, a fehérségén kívül semmije nincs! — Volt azonban, aki gonoszul mosolygott erre:

— Dehogy hagyja ott! . . . dehogy veszi ezt! . . . van esze a professzornak

A többiek aztán ráhagyják, hogy csakugyan van esze, tudja, mit csinál.

S ezenközben igen sok méltató szó esik az uzsonnás asztal mellett az ismeretlen menyasszonyról, a bécsi gyáros ur nagyhozományu leányáról.

Bizonyosan szép, bizonyosan kedves, és nem visel lilimot a hajában! . . .

A gyógytár mellett, a jászmin illattal gyengén permetezett kis szalonban ott ült Tamás az Eta oldalán.

Igy ment ez ugyszólván mindennap egy idő óta. Mikor Gálné a délutáni álmát aludta, s a patikából egy percre se szabadulhatott Gál, ők beültek ketten a hűvös illatos kis szalonba és beszélgettek . . . hogy mit? Én Istenem, ki tudna erről számot adni! Valami nagyon régen megkezdett és soha meg nem unt téma lehetett ez, mert egyik is, másik is csak egy töredezett szóval kapott bele s mégis megértették egymást.

— Az ember töpreng, — mondja Tamás, — okoskodik, számít, ameddig józan, de van egy pillanat, amikor az utolsó szikrája is elhal az öntudatnak, amikor nem lát, nem kérdez, nem ért semmit, csak — szeret!

A lány lihegett; talán a fűzője szorította, talán valami más.

— Nem — mondotta háromszor is, szinte öntudatlanul — nem, nem!

Tamás észrevétlenül közelebb csuszott hozzá a pamlagon.

— Más követelő lenne — sugja — nekem elég egy csók . . . egy csók.

Ahogy ezt mondta, már ott is volt a két karja a leány dereka körül s égő ajka vadul pihegett makacsul összeszorított ajkán . . .

A belső szobában nesz támadt, Eta föluggrott:

— Bocsásson el!

Tamás figyelt egy percig, amíg újra csend nem lett s aztán odahuzta a leányt az ölébe.

— Világosan beszélék; — mondta — vágyom maga után s ha tovább is hiába szomjazom a csókjait; belehalok . . . akarja?

Attfonta a két karjával a kerek csipőjét s forró, szenvedélyes ajkával rátapadt az arcára, ajkára, meg a csipkén átkacérkodó fehér nyakára.

Eta fáradt volt s erőtlén, akár a kis madár, ha kegyetlenül kihuzgálták gyöngye kis szárnyából a tollat; ott pihegett lehunyt szemekkel a férfi mellén.

— Örültség ez — sugta — de mit tegyek? Mit tegyek?

— Szeretsz — lihegte a férfi — szeretsz? és én is szeretlek!

Eta lehajtotta fejét s szitta magába a gyönyörűségét az első tegeződő férfi ajkának . . .

Eljött az ősz; a tanárnak csak pár napja volt még az esküvőjéig. Rossz idők voltak ezek s egy kicsit bele is soványodott; mintha szenvedne. Pedig máskülönben úgy élt, mint azelőtt, tán még több éjszakát mulatva s több napot ásitva át.

Gálékhoz rég nem járt már; valami elképzelhetetlen csekély dolgon összekülönböztek a patikussal. Ugy beszéltek, hogy Tamás keresve keresett okott a szakításra.

A lánnyal azután nem is találkoztak. Eta nem járt korzóra; egy kissé betegeskedett, szörnyen izgatta a nehéz mocsárlevegő, úgy hogy szemmeláthatóan fogyott bele.

Csak üldögélt a kis szobájában naphosszat, szótlanul, halaványan s ha a szemét is behunytá, olyan volt, mint a halott.

A kis Gálné oda ült mellé, sokszor a dívánra s tanítgatta, a hogy tapasztalt mamák az ő bohó gyermekeiket szokták:

— Megfogsz gyógyulni, Etus. Én is át eszem ezen a betegségen, más is; minden leány és nem halt bele egy se.

Az Etus hófehér arcán nagy csendesen egy

eddig, az öt aradi pénzügyintézetben hagyassanak. Steiner Jakab azt indítványozta, hogy mindig, a mikor a városnak pénzre van szüksége, a saját alapjaitól kérjen kölcsön s erre a kormányhatóság jóváhagyását kérje. *Institoris* Kálmán polgármester kijelentette, hogy a mikor csak lehetséges, megteszik ezt, így volt ez a tanítóképző épületénél, hol a megszavazott 60,000 koronát is a nyugdíj-alapból vették kölcsön. Ezután megtartották a névszerinti szavazást. *Müller* Károly, ifj. *Neuman* Adolf, *Neuman* Samu, *Steiner* Jakab és *Wallfisch* Armin nem szavaztak, *Blaskovits* Antal és *Müller* Gyula kijelentették, hogy egyik pénzügyintézetben se hajlandók a város pénzelt elhelyezni, a nagy többség azonban elfogadta a tanács javaslatát.

A közgyűlésen Urbán Iván főispán elnöklésével jelenvoltak: *Institoris* Kálmán polgármester, *Varjassy* Lajos tanácsnok, *Kádas* Kálmán főjegyző, *Lócs* Rezső tanácsnok, *Sarlot* Domokos főkapitány, *Reicher* Károly főjegyző, *Vannay* Gyula aljegyző, *Salacz* Gyula orsz. képviselő, *Simay* István, *Müller* Károly, ifj. *Neuman* Adolf, *Kristyóry* János, *Bing* Vilmos, *Glück* Károly, *Müller* Lajos dr., *Szalay* Károly, *Csák* Cirják, *Hegedüs* László, *Deutsch* Bernát, *Reinhart* Gyula, *Andrényi* Károly, *Neuman* Dániel, *Nemess* Zsigmond orsz. képviselő, *Rosenberg* Sándor dr., *Assael* József, *Steinhardt* Mór dr., *Kohn* S. N., *Groszman* Jakab dr., *Mandl* Vilmos dr., *Avarffy* Ferenc, *Lengyel* Ferenc, *Vizer* Péter, *Urbányi* Béla, *Pekár* Károly, *Domonkos* Lajos, *Ottenberg* Tivadar, *Korbuly* József, *Robitsek* Agoston, *Domány* József, *Neuman* Samu, *Nagy* Sándor dr., *Staubert* József, *Tedeschi* Viktor, *Rosenberg* Miksa dr., *Avarffy* Ferenc, *Vas* Gusztáv, *Maresch* Gyula, *Weisz* Dávid, *Bund* Henrik dr., *Csécsey* Imre, *Lukácsy* Lajos, *Frint* Lajos, *Szalay* Arnold dr., *Kiss* Ferenc, *Edvillés* László, *Fényes* Dezső, *Tabakovits* Emil, *Révész* Apolló, *Vajda* István dr., *Verbos* Adám, *Spitzer* Ignác, *Bozskik* György, *Tisch* Mór dr., *Lengyel* Manó, *Magyar* Ferenc, *Mittner* József, *Walder* Gyula, *Szabó* Károly, *Pozsgay* Lajos dr., *Vizer* Lajos, *Marek* Samu, *Virágh* Lajos, *Tagányi* István, *Steiner* Jakab, *Müllig* József, *Wallfisch* Armin, *Dániel* Kálmán, *Rosenberg* Miksa dr., *Tolnai* János dr., *Müller* Gyula, *Purkár* György, *Reinhart* Kálmán, *Blaskovits* Antal, *Tenner* Lajos, *Weisz* Sándor, *Hermann* Gyula, id. *Gál* Ferenc, *Reicher* Ferenc, *Schwarz* Jenő dr., *Dobiáschi* József, *Vas* Mátyás, *Nagy* Lajos, *Madarász* Antal, *Schartner* Sándor dr., *Heitz* Nándor, *Probszt* Mihály, *Lusztig* Armin, *Zachariás* Béla, *Edelmüller* Ferenc, *Sófalvi* György, *Kilényi* János, *Zikó* János, *Angel* István dr., *Goldschmidt* Miksa, *Rozsnyay* József, *Kneffel* Lajos, *Mayer* Miksa, *Ring* Géza, *Ring* Lajos, *Gebhart* István, *Nesnera* Aladár, *Avarffy* Géza, *Kronstein* Vilmos dr., *Don* Konstantin, *Solymos* József, *Heim* Bertalan.

fényes könyecsepp gurult végig, az asszony még beszélt tovább:

— Nem olyan nehéz ez a feledés, csak akarni kell!... felveszed a fehér ruhádat s a hajadba újra virágot tesznek...

Egy jó darabig nem került erre sor, míg végre egyszer csakugyan kedvet kapott a sétára Etus.

Az Isten tudja, hogyan, minő leányos fuffanggal, de megtudta, hogy ezen a napon esküszik Tamás. Érezte, hogy városzerte mindenki róla beszél ma. Talán szánják, talán nevetik, mindakettőtől egyaránt félt.

Megmutatja, hogy nem szenved, nem bántja a dolog. Megmutatja, hogy nevet, mikor azt szeretnék, hogy sirjon.

Hamarosan öltözött, hullámos haját laza tekerésben fonta a nyaka fölé s szalasztotta a kis cselédleányt virággért.

— Liliomot hozzon, fehérret...

Türelmetlenül vártak vagy egy félórát, Eta kalappal a fején, Gálné ki-be topogva, végre jött a leány izzadtan, üres kézzel:

— Mindenütt voltam — panaszkolta lihogva — de nincs már. Azt mondta a kertész, hogy elmúlt az ideje, vége.

Ezen a napon csak úgy ment Etus a kóroza; szomorúan, virágtalanul. S egy háromlányos mama kárörvendően mondta a mellette haladó kövér asszonyságnak:

— Lám, lám, ugyilátszik már elhervadt a fehér lilium.

A földművelési miniszter a Maros hajózhatóvá tételéről.

(Csanádmegye közigazgatásából.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, április 8.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg ápril havi rendes ülését *Meskó* Sándor dr. főispán elnöklésével.

Érdekes ügye volt a közgyűlésnek a földművelési miniszter leirata, a melyben a miniszter nyilatkozik, hogy milyen sorrendben akarja a Maros hajózhatóvá tételét megvalósítani.

Az ülést, melyet néhány vita tett mozgalmasabbá, *Meskó* Sándor dr. főispán nyitotta meg és jelentette, hogy *Csécsey* Miklós dr. bizottsági tag indítványt fog beterjeszteni.

Csécsey Miklós dr. ref. lelkész hivatkozva arra a kiváló fontosságú munkára, amelyet úgy egyesek, mint az állam érdekében végez az állami anyakönyvvezető, indítványozza, intézzen a bizottság kérelmet a belügyminiszterhez, hogy a rendes, nyugdíjképes állami tisztségviselő sorába. Egyébként sem tartja helyesnek, hogy egy olyan anyakönyvi hivatal, mint pl. a makói, bárhol is tiszteletbeli állásnak tekintsenek csak.

A felszólaló bizottsági tagok egytől-egyik magukévá tették *Csécsey* Miklós dr. nézetét s a bizottság az indítvány értelmében kérvényt intéz a belügyminiszterhez.

Ifj. *Návay* Lajos dr. alispán havi jelentése kapcsán bejelenti a földművelési miniszternek tegnapi érkezett leiratát a marosi hajózás tárgyában. A miniszter e leiratban mindenekelőtt kijelenti, hogy a Maros hajózhatóvá tételét fontos közgazdasági érdeknek ismeri el s a szabályozás költségeit fel is vette tárcája terhére. A részleteket illetőleg akként tervezi a végrehajtást, hogy előbb rőzse műveket (homokfogókat) készített, de az Arad-Szeged közötti rész hajózhatóvá tételének valódi munkái csak akkor kezdődnek meg, ha az Arad feletti szakasz szabályozása rendben lesz s a kövek — a partok kiépitésére — akadálytalanul szállíthatók lesznek. Ez évi programja az, hogy a Makó-Szeged közötti részt szabályoztatja, amelyre 100,000 koronát irányzott elő.

Jelenti azután az alispán, hogy Makó város hivatalainak vizsgálatát a múlt héten megkezdte. A városi adminisztrációnak még mindig van baja, amit főleg egyes tisztviselők hanyagsága idéz elő. A bajok orvoslására a szükséges intézkedéseket megtette, sürgetési és nyilvántartási rendszert léptetett életbe egy a városnál, min a vármegyén.

A bizottság az alispán jelentését helyesléssel vette tudomásul.

Az árvaszéki elnök havi jelentése után *Návay* Lajos dr. felszólal. Felszólalását nem mint alispán, hanem mint bizottsági tag óhajtja megtenni s megkérdi az árvaszéki elnököt, mi az oka annak, hogy a *Kriván* féle ügyben még mindig nem terjesztette be jelentését az árvaszék. Ebben az ügyben még ma se látunk világosan s ha egy ilyen ügy tíz hónapig elhúzódik, érinti az nemcsak az árvaszéknek, hanem a bizottságnak a reputációját is.

Farkas László árvaszéki elnök kijelenti, hogy a késedelem oka az ügy tulbonyolult volta és az, hogy minden irányban teljesen kielégítő jelentést óhajt tenni az árvaszék. *Földessy* János ülnök ma is a községekben időzik az egyes esetek tisztázása végett. A számadásokat pedig szakértői felülvizsgálatra adták ki. Haladékat kér, hogy a jelentés a jövő ülésre terjesztessék be.

A bizottság az egy havi időt egyhangulag megadta.

A kir. tanfelügyelő, pénzügyigazgató, főorvos jelentését vita nélkül tudomásul vette a bizottság. *Mikes* Gyula kir. államépítészeti főmérnök jelentésénél azonban felszólalt *Justh* Gyula. Kifogásolja az államépítészeti hivatal eljárását, hogy az utakat nemcsak megkeskenyíti, de két oldalról még árkokat húzat. Ez a közlekedést veszélyessé teszi. Kifogásolja továbbá azt, hogy kavics helyett tört kővel fedik az utakat. Ez drága fedanyag, nem tudják így

az utakat mindenütt jókarban tartani a rendelkezésre álló összegből s mindezekért a főmérnököt hibáztatja.

Návay Lajos dr. alispán sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy *Justh* bizottsági tag több ízben támadta a főmérnököt. *Mikes* főmérnök úgy jár el, mint azt a rendeletek parancsolják, s érdeme, hogy mindig igyekezett kiegyenlíteni a felsőbbbség és a törvényhatóság közötti ellentétet. Lelkiismeretes, kiváló tisztviselő *Mikes* főmérnök, aki iránt teljes bizalommal viseltetik. Ezt kötelességének tartotta elmondani a bizottság előtt.

A bizottság tudomásul vette a főmérnök jelentését s ezzel az ülés véget ért.

Szell Kálmán a királynál.

(A katonai javaslatok krízise.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 8.

A politikai helyzetnek mostani válságos idején szerfelett érdekes hírek érkeznek Bécsből és Budapestről. *Szell* Kálmán és *Fejérváry* Géza báró bécsi utjához olyan kombinációk fűződnek, melyekből arra lehet következtetni, hogy a krízis a délelőn van.

A mai nap eseményeiről egyébként a következő táviratokat vettük:

A magyar ellenzéki körökben rendkívül erősen tartja magát az a hír, hogy *Szell* Kálmán miniszterelnök semmi esetre sem fog belemenni az ex-lex-be. Hogy ezt kikörülje, ezért utazott Bécsbe és ezért tett előterjesztést a Burgban a magyar törvényes követelések kiegyenlítése iránt.

A bécsi esti lapok ma a következő híradást közlik: *Szell* Kálmán magyar miniszterelnök és *Fejérváry* báró honvédelmi miniszter itt időznek és ma délelőtt alkalmuk nyílt arra, hogy a királynak a politikai helyzetről jelentést tegyenek. — *Szell* Kálmán tegnapi titkárával: *Skerletz* báró kíséretében érkezett ide. Tegnapi magánügyeket intézett el, ma délelőtt tíz órakor kihallgatáson volt az uralkodónál. A kihallgatás feltűnő hosszú ideig tartott. *Szell* Kálmán ma este elutazott, de kijelentette, hogy e hó 17-én ismét Bécsbe jön *Mária* Anna főhercegnő renunciációjára.

Bécsből táviratozzák: Beavatott itteni politikai körök állítják, hogy azok a hírek, mintha a magyar miniszterelnök jelenlegi bécsi utazásának az lett volna a célja, hogy a király beleegyezését eszközölje ki a véderő-javaslatok visszavonására, a valószínűleg nem felelnek meg. Se *Szell*, se *Fejérváry* báró a mai audiencián erre nézve semmiféle javaslatot nem tett.

Apponyi Albert gróf, ki a husvéti szüneteket bécsi rokonainál tölti, ma fölkereste *Szell* Kálmánt és hosszasan értekezett vele.

Másik távirat jelenti, hogy Bécsben *Szell* Kálmán délelőtt hosszabb kihallgatáson volt a királynál. Azután *Goluchowsky* Agenor gróf külügyminiszterrel és *Körber* dr. osztrák miniszterelnökkel tanácskozott. Este visszautazott Budapestre, míg *Fejérváry* báró, aki ma szintén hosszabb kihallgatáson volt a királynál, még Bécsben marad.

TÁVIRATOK

Az angol király Lisszabonban.

Lisszabon, április 8 *Edward* király és *Károly* király ma délben az oportól hercegtársaságában meglátogatták a kereskedelmi bíróságot. Az uralkodók fogadására összegyűltek a miniszte-

rek, az udvari méltóságok és sok kereskedő az ország minden részéből. A portugál kereskedelmi egyesületek nevében angol nyelvű feliratot adtak át az angol királynak, a ki erre angol nyelven köszönetet mondott a fogadásért és a feliratért, majd azt mondta:

— Hő és benső kívánságom, hogy országaink egymás mellett járjanak a haladás és a polgárosodás útján és hogy a kereskedelmi politika egyöntetűségével hozzájáruljunk országaink és gyarmataink kereskedelmének kiterjesztéséhez. Ennek fenntartása leghőbb kívánságaim és törekvéseim tárgya.

Az uralkodók azután kevéssel 1 óra után kíséretükkel a királyi gályára szálltak. A rakodóparton megjelent a diplomáciai testület, a melynek tagjait Edward király üdvözölte. Azután az angol király yachtján reggeli volt, a melyen Edward király felköszöntötte Károly királyt. Pohárköszöntőjében ezt mondta:

— Nemzeteink között több van, mint szövetség. Nemcsak kölcsönös jóindulatnak, hanem a kölcsönös bizalomnak erős érzése van közöttünk. Országomnak, mint az önének, — ez erős hitem — csak egy kívánsága van: fenntartani zászlaink becsületét és megtartani gyarmatainkat a nélkül, hogy mások birtokait csorbítsanak.

Károly király válaszában azt mondta: Láthatóan mélyen megráztotta nemzetem szívét. Láthatóan nem adhatott szerencsésebb befejezést, mint azokkal a beszédekkel, a melyeket ma tartott. Mindig számíthatunk reánk mint hű és lojális barátaira.

Az angol yacht Edward királylyal kevéssel 5 óra után elindult. Két portugál cirkálóhajó 20 mérföldnyire kísérte az angol hajót.

A balkáni zavarok.

Konstantinápoly, április 8. A szerb követet utasították, hogy a portát figyelmeztesse az albánok fenyegető magatartására és arra a veszedelemre, hogy megtámadhatják a szerb határt. Az úszkübi vilajet albán lakosságának megnyugtatóására kiküldött bizottság, a mely Szadik basa tábornokból, a szultán hadsegédéből és öt ulemából áll, ipekbe érkezett.

Harc a bűz ellen.

(A szalmaanyag-gyár a közgyűlésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, április 8.

A város réme, a szalmaanyaggyári illat újból bevonult a közgyűlésre. Persze, csak a szavak formájában, különben aligha maradtak volna együtt a városatyák. A szalmaanyaggyár speciálitása mellett volt azután szó egyéb illatos ügyekről: a parádi vizről, mocsárgázról, a csatornázás előtt való idők légáramlatairól, úgy hogy egy finomabb idegzetű hölgy talán nem is tudta volna végighallgatni.

Lukácsy Lajos ügyvéd, a mint megírtuk, indítványt nyújtott be a közgyűléshez a szalmaanyaggyár bűze ügyében. Azt indítványozta, írjon föl a város a belügyi és kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a szakértői vélemények, a melyekre már hat hónap óta várnak, azonnal közzétessenek; a gyártól a lug másodszori kifőzésének jogát, mint a bűz fejlődésére okot adó körülményt tiltsák be; s hogy a szalmaanyaggyár kazánjai minden héten alaposan kitisztassanak.

A tanács javaslatát a mai közgyűlésen Kádas Kálmán főjegyző terjesztette elő. A tanács az indítvány első pontjához hozzájárul. A második pontot azonban mellőzni kéri, mert az ipartörvény 35. §-a szerint, ha egy gyár engedélyezve van, és az a telep az engedélyezésnél kikötött feltételek mellett működik, senki sincs jogosítva annak beszüntetését, vagy üzemének korlátozását kívánni, csakis oly intézkedéseket, a melyek által a telep káros kihatásait megszüntetik. Az ipartörvény 36. §-a szerint pedig,

ha egy gyáron ily módon segíteni nem lehet, akkor az teljes kárpótlás mellett kisajátítandó. Ez — mondja a tanács, — a város érdekével ellentétben áll, de óriási megterhelést is jelentene. A harmadik ponttól elállott az indítványozó.

Lukácsy Lajos nem fogadja el a tanács indítványát. Az 1876. évi törvények kimondja, hogy a városok kötelesek a közegészségügy érdekében a szükségességeket megtenni. Arad vezetékét, csatornázást rendeztetett be, fásította utcáit, nagy adósságokba ment be az egészségügy érdekében s most mindennek értékét lerontja a szalmaanyaggyár bűze. A város tervezett s az iparhatóság végezett. Uriemberek, iparosok között akárhányan voltak, a kik elszédültek, hányási ingert kaptak, sőt elájultak ettől a bűztől. Sőt anyagi károkat is okoz ez a bűz. A szalmaanyaggyár környékén lakó házak tulajdonosai nem tudnak lakót kapni. Ha egy polgár tesz valamit a közegészségügy ellen, a hatóság rögtön ráusztatja közegeit; de a papirgyárral szemben cirógatva és keztyűs kézzel bánanak el. A gyár feje ugylátszik az iparhatóságnak fáj. Egész Magyarországon, sőt a monarchiában sincs gyár, a mely ennyire ártalmas lenne a közegészségre. Nem csodálkozik azon, hogy a szakértők véleménye ennyire késsik, hiszen sohase láttak szalmaanyaggyárat. A gyár negyven munkást foglalkoztat; budapesti és bécsi emberek vannak a gyár tőkéjében érdekelve; s ezek kedvéért veszélyeztetik a mi egészségünket. Nem arról van szó, hogy a gyárat kisajátítsák, hanem, hogy a másodszori főzést megakadályozzák. Fentartja indítványát.

Avarffy Géza Lukácsy Lajos indítványát elfogadja. Ötvenhatezer ember egészségéről van szó.

Közbeiktatások: Ötvenkettő!

Avarffy Géza: Hát jó, ötvenkettő. Uraim, a németnek igaza van! Tessék csak meghallgatni. (Derűtség. Halljuk!) Németországban kimondták, hogy ily extraktust készítő gyár a falutól, vagy várostól csak nyolc kilométernyi távolságra lehet. Magyarországon, persze örülünk, ha akármilyen kicsi gyárat megcsiphetünk, a többivel nem törődünk. Megmondom én, hogy miféle alkotórészből áll a bűz. (Halljuk!) Nohát, klór és mocsárgáz. Kérdezzék meg az egyetemen. Persze, mi örömmel üdvözljük a szalmaanyaggyárat, hogy ily nagyszerű parfümmel akar bennünket ellátni. (Derűtség.) Arad valamikor a közegészségügy dolgában az első helyen volt; majd oda jut, hogy az utolsó helyen lesz. Lukácsy indítványát fogadja el.

Sarlot Domokos főkapitány: Lukácsy Lajos azzal vádol engem, hogy keztyűs kézzel jártam el a gyárral szemben. Ez nem áll. Nem ismerem intézményt Aradon, a melylyel szemben nem teljes lelkiismeretességgel jártam volna el. Az iparhatóság eljárását a törvény szabályozza. A telepengedélyek megadásánál meghívják a szomszédokat, hogy nincs-e valami kifogásuk: ott van orvos, ügyész, iparfelügyelő. Az iparhatóság csak vezeti a tárgyalásokat, mert ő maga nem szakértő; csak arra van hivatva, hogy a szakértők véleménye alapján a telepengedélyt megadja, vagy nem. Még feltételeket se szabhat a jövőre se. A szalmaanyaggyár engedélyezésénél két ízben hívták össze a helyszini tárgyalást. Panasz nem lett téve, nekem ki kellett adni az engedélyt; ha én nem adom, kiadja a tanács, vagy a miniszter. Baj, sőt nekem fáj legjobban, hogy a gyárból eredő bűz ily ártalmakat okoz. De konstatálja, hogy a gyár sohase várta be a bírságolást, hanem megtett mindent, amit a szakértők mondtak. Végre az iparfelügyelő azt javasolta: kérjék meg a belügyminiszter és a kereskedelmi miniszter

szakértőit a véleményadásra. Amíg akár a közgyűlés, akár a miniszter szakközege határozott tanácsot nem adnak, hogy mit kellene a szalmaanyaggyár bűz ártalmatlanná tételére fogatni, addig nem tehetek semmit. Addig kötöttem kézzel vagyok. Mihelyt azonban ez meglesz, a legszigorubb módon fogom kényszeríteni a gyárat, hogy a szakértők által kimondott intézkedéseket megtegyje.

Nagy Sándor dr. véleménye szerint van mód arra, hogy az iparhatóság a szalmaanyaggyár ügyébe avatkozzék. Azóta, amióta a gyár megindult, megváltozott a gyártási üzem. A gyár kétszer főzi ki a lugot, ami állítólag eltér a szokásos gyártási módtól. Az iparhatóság pedig mindig annak feltételezésével adja meg az iparengedélyt, hogy az ipart a rendes mód és üzem mellett folytatják. Miután ezt a gyár nem tette, a főkapitánynak joga van a beavatkozásra. De joga van azon az alapon is, hogy a bűz kiáradása kihágást képez. Elfogadja Lukácsy Lajos indítványát.

Sarlot Domokos Nagy Sándor szavaira vonatkozólag megjegyzi, hogy a szódának másodszori kifőzésére, a szóda-regenezálásra külön engedélyezési tárgyalás lett tartva, s azon nem tett senki ellene kifogást. Természetesen, mert senki se sejtette, hogy abból baj lesz. Szívesen intézkednék, csak tudná, mit kellene tenni a bűz ellen.

Steiner Jakab: Azt, hogy ne legyen bűz! (Óriási derűtség.)

Avarffy Géza kijelenti, hogy megtalálta a módszert, amelylyel az extraktumot ártalmatlanná lehet tenni. (Halljuk!) Megmondom. A gázokat föl lehet fogni egy tokba, azt egy gázmotorral beszorítani egy tartányba, ahol víz van. A víz pedig felszörpöli a gázokat. Ez igen egyszerű. Ha ezt nem akarják, töröljék el a másodszori lugoást.

Urbán Iván főispán azt hiszi, nincs senki se a teremben, de azon kívül se, aki ne volna azon a véleményen, hogy a bűz eltávolítható. Nincs is itt ellenkezésről szó, csak arról, hogy várják be a szakértők véleményét, s annak véleménye alapján intézkedjenek. A tanács maga is hozzájárul, hogy ezt a véleményt erélyesen megsürgessék: ajánlja, hogy a tanács javaslatát fogadják el.

Mittner József: Nálunk az a hiba: sohase az a gond, hogy miből élünk, hogy élünk meg, hanem, hogy valami ne bántsa nagyon az orunkat. (Zaj. Ellenmondások.) A szalmaanyaggyárnak nagy fontossága van a kereskedelem, ipar és mezőgazdaság szempontjából. Azt mondja Lukácsy ur, hogy ő nem tudja azt a bűzt viselni. Pedig nem tudom, ivott-e valaha parádi vizet? (Derűtség.) A parádi viz záptojás szaga, de mert az orvosok véleménye szerint egészséges, hát mindenki issza. Azt se tudja, hogy a szalmaanyaggyár bűze egészségtelen-e. Neki harminc évig volt szappanfőzője, a míg az volt, egészségesebb volt, mint most. (Zaj, ellenmondások.)

Lukácsy Lajos elfogadja a főispán indítványát, de egy feltétellel. Kérjék föl a város országgyűlési képviselőjét és polgármesterét, hogy ezt a szakvéleményt a miniszteriumokban többször erélyesen sürögessék; ha azonban a jövő közgyűlésig ezen a dolgon segítve nem lesz, újra be fogja nyújtani indítványát. (Helyeslés.) Arra nézve, amit Mittner mondott, főmutatja a főkapitánynak egy végzését, amely azt mondja, hogy „a bűzös gázok a szaglásra, belégzésre ártalmasok.” A főkapitány ezt a főorvos véleménye alapján mondta, aki van olyan okos ember, mint Mittner ur.

Ezután a közgyűlés egyhangulag, változatlanul elfogadta a tanács javaslatát.

Nagy sztrájk a fővárosban.

(Bérharc a közúti vasutaknál.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 8.

A fővárosban nagyszabású bérmozgalom indult ma meg. A közúti vasut alkalmazottai: kalauzok, kocsivezetők, műszaki munkások, pályamunkások és váltóőrök kimondták a sztrájkot.

Három év előtt is sztrájkoltak a közúti vasut alkalmazottai, akkor azonban sikerült egy-két nap alatt az ellentéteket elsimítani. Hogy ez most is sikerülni fog, az kétséges.

Az új folyamán a városligeti Trieszti nő-vendéglőben ülést tartottak a közúti vasuti alkalmazottak.

Ejfel után egy órakor nyitották meg a gyűlést s elnökké egyhangulag Papp István kocsivezetőt választották.

Papp István felállt az asztalra és a következőket mondotta:

— Mielőtt vezetéseket elfogadnám, esküszöm, hogy ügyeteket szívesen hordom és cserében nem hagyok benneteket. De megköveteltem, hogy ti is mindenben támogatatok engem.

— Az utolsó csepp vérig! — hangzott a válasz.

— Három év előtt, szolt Papp, mozgalmunk nem vezetett eredményre. Most megint összejöttünk, hogy helyzetünk tarthatatlan voltáról tanácskozzunk. Jártunk ma a nagyságos vezérigazgató urnál, aki kijelentette, hogy velünk ebben az ügyben nem tárgyal. Most tehát az a kérdés lehet csak, hogy ti bajtársak szolgálatba mentek e ma reggel, vagy ki akartok tartani az ügy mellett? Az én javaslatom az, hogy ha az igazgatóság ma reggelig ki nem jön közénk és velünk megállapodásra nem jut, tagadjuk meg a további szolgálatot.

— Készek vagytok erre?

— Igen, harsogta a gyűlés.

— Kimondjátok a sztrájkot?

— Igen.

— Tartsa fel a kezét, aki sztrájkot akar! A tömeg az ég felé emeli kezeit.

— Van e, aki nem akar sztrájkolni?

— Nincs.

— Tehát kimondom, ha reggelig nem jön létre az igazgatóság és az alkalmazottak között egyezség, akkor nem állunk szolgálatba és kimondjuk a sztrájkot. Most pedig tartsatok össze, mert ha most elveszítitek a csatát, többé soha nem lesz alkalmatok győzni. A sztrájk esetleges szomorú következményeit ismeritek, tehát nekem ne tegyetek szemrehányást.

Sarok Lajos kalauz arra inté a sztrájkolókat, hogy ha esetleg kijön hozzájuk a társaság vezérigazgatója vagy más főtisztviselő, fogadják illendően és tisztességtudóan.

Három óra felé ért véget a gyűlés. A sztrájkolók hasztalanul várták az igazgatóságot, az, amint előrelátható volt, nem jött. Ennélfogva a sztrájk kitört. Akik a gyűlésen résztvettek, nem mentek munkába.

Már a kora reggeli órákban látható volt, hogy a sztrájk ügye nem áll a legjobban, mert a közúti társaság abban a helyzetben van, hogy a sztrájk dacára is le tudja bonyolítani a forgalmat.

Néhány százan vannak azok az alkalmazottak, akik a sztrájkhoz nem csatlakoztak s ezek a műszaki és kisegítő, valamint az ellenőri személyzet segítségével képesek lesznek a forgalmat lebonyolítani. Némi késéssel minden vonalon megindult a forgalom s a villamos-kocsik zavartalanul közlekednek.

Ma délelőtt tíz órakor a sztrájkolók egy

hat tagú küldöttsége járt Pekáry József főkapitány helyettesnél. Arra kérték Pekáryt, hogy ne engedje meg, hogy a villamos kocsikon szakértelem nélkül való egyének teljesítsék a szolgálatot.

Pekáry erre azt felelte, hogy a közúti igazgatóság garanciát vállalt a forgalom rendes lebonyolításáért, ezenfelül úgy tudja, hogy szakvizsgát tett emberek vezetik a kocsikat. Ezért nincs oka a közbelépésre mindaddig, míg a forgalmat rendszeresen lebonyolítják. Felhívja a sztrájkolókat, hogy tartsanak rendet. A főkapitány-helyettes ugyanis arról értesült, hogy ki akarnak menni tüntetni az utcára s ezt határozottan helyteleníti.

Egy másik hattagú küldöttség járt Halmos János polgármesternél, hasonló kérelemmel. A polgármester válasza lényegében az volt, ami a főkapitány helyettesé.

A sztrájkolók a Trieszti nő vendéglőben tanyáznak. Állítólag hétszázötvenen vannak. Nagy elkedvetlenedést okozott közöttük, hogy 50—60 ember már kiszökött a sztrájkanyagból.

Hir szerint a városi villamos vasut alkalmazottjai is sztrájkra készülnek.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: A Gyurkovits-leányok, vígjáték. Csillag Teréz és Csillag Klárka vendégfelléptével. (Páros bérlet.)

Péntek: Szünet.

Szombat: Szünet.

Vasárnap: Délután: Tündérlak Magyarországon, tündérrege. Este: A model, operette. (Páros bérlet.)

Csillag Teréz második fellépése.

— A kis mama. —

Csillag Teréz Kis mamája ma a játékművészet tökélyével ragadta el a közönséget. A szerep maga végtelenül kedves; amit a kis mama mond, az mind szép, okos és bájos és csoda-e, ha Csillag Teréz veszi ajkára a szépet, okosat, a bájosat, hogy szívünkbe lopózik, és mindannyian úgy érezzük, hogy ezt a kis mamát mi is szeretjük, mi is szeretnők őt karjainkba zárni igaz, tisztelő szeretettel és rajongással.

Bármelyik jelenetét idézük emlékezetünkbe, akár azt, amelyikben szeretettel gondoskodik gyermekeiről, akár azt, amelyikben a gondoskodó szeretet szerelemmé alakul át, vagy azt, amikor a rejtett érzés kitör és egy édes ölelésben megnyilatkozik, mindezen jelenet póztikus, igaz, és elragadó volt.

Vaientint Somlai, az ujonnan szerződött tag játszotta, ki ebben a szerepben mutatkozott be. Az első fellépésből még nem szabadna ítéletet mondani, mert hisz nem lehet még megállapítani, hogy más szerep nem felel-e meg jobban az egyéni égének, és nem-e alkalmassabb színészi értékének megállapítására; mindamellet már ma általánosságban a legnagyobb határozottsággal megállapíthatjuk, hogy a távozó Ternyeit semmi körülmények között sem fogja pótolni; Ternyeit mellett Somlai igen használható tag lenne. Ezt azért is mondhatjuk, mert az érzés, a szerelem, ennek elementáris ereje nincs szívében; hideg az a fagyponon alóli. Csak ennek tulajdonítható, hogy Csillag Teréz utolsó nagy jelenete hatás nélkül veszett el, mert nem tudtuk elhinni, hogy ez a Brigitta tényleg képes szeretni az ő érzéktelen Valentinjét.

Uj volt még Aradi Ida, aki ma csak a színre lépett a bárónő szintelen szerepében. Aradit régen ismerjük, még mint drámai szendét Aradi Gerő igazgató idejében, azután mint hősnőt Leszkay alatt. Most ismét itt van ná-

lunk, ki hivatta lesz Porzsoltnét helyettesíteni, jobban mondvá Porzsoltnét állandósítani; mert hisz ő csak ritka vendég volt minálunk, és a miénk nem volt soha. Eppen mert Aradit ismerjük, épp azért azt hisszük, hogy ezt az állandósítást most gyakoribb vendégszerepeltetésekkel kell majd felfrissíteni, mert Aradi tehetségének teljes elismerése mellett bizonyos, hogy azon igények, melyeket közönségünk egy drámai hősnő iránt támaszt, kielégítést nyerni nem fognak.

A szervezés tehát nem válik be és nagyon ajánlatos lesz az eltávozottakat, ha áldozatok árán is, mielőbb visszaszerezni.

Carolus.

* Csillag Teréz, a budapesti Vigszínház kitűnő művésznőjének utolsó vendégjátéka lesz holnap „A Gyurkovits leányok”-ban. Az előadásnak különös érdekessége, hogy Csillag Klárka, a művésznő leánya, ez alkalommal lép először az aradi közönség elé. Csillag Klárka a Gyurkovics Micit játsza. Ezt a szerepet már a budapesti Vigszínházban is nagy sikerrel játszotta. A többi szerepek a társulat elsőrendű tagjai között oszlanak meg.

* Almási Lola és a színészegyesület. Az országos színészegyesület tanácsa tegnap tartotta meg a nagyheti főlveteli vizsgálatot. Ezuttal azok kerültek a bizottság elé, akik már vidéken működtek és akik az egyesülettől kaptak engedelmet működésre. A vizsgálaton, amely délelőtt és délután tartott, Ditrői Mór elnökölt. Jelen volt néhány vidéki színigazgató is, akik a legjobb jelöltek közül többeket azonnal szerződtek. Mint a B. H. írja, Almási Lolát, a Magyar Színház volt tagját nem akarták vizsgálatra bocsátani, hanem a juniusi vizsgálatra utasították; de engedelmet sem adtak neki arra, hogy vidéken működhesse. A kisasszony Aradra szerződött és most kénytelen lesz a jobbindulatu tanácshoz föllebbezni, hogy el ne veszítse szerződését. A P. H. az érdekes tárgyalásnak erről a részéről így referál: Hosszasan vitatkoztak Almási Lola ügyében. A kisasszony eddig a Magyar Színháznak volt a tagja és most Aradra szerződött. Vizsgára jelentkezett, de minthogy eddig nem volt engedélye az egyesülettől, nem bocsátották vizsgára. A tanácsosok egyrésze arra szavazott, hogy Almási Lola, a ki több éven át volt fővárosi színház tagja, vizsgázzon. A kisasszony majd csak talál rá módot, hogy mégis működhesse Aradon.

* A model, Souppé ezen operettje foglalkoztatja a társulat összes személyzetét, a színpadi próbák már megkezdődtek, Zilahyné S. Vilma játsza a címszerepet. Az operett többi szereplői Bejczy, B. Szabó, Füredi, Sarkadi, J. Pajor, Róza Lili és Szilassy Juliska stb.

* Bob herceg századszor. Budapestről táviratozzák, hogy a Népszínházban zsufolt ház mellett ma este került századszor színi a „Bob herceg”. A jubileumot ünneplés kísérte. A darab végeztével, háromnegyed 10 órakor megjelent a színpadon a színház egész személyzete. Fedák Sári és a darab szerzőit egy küldöttség hozta a színpadra. Ekkor Porzolt Kálmán igazgató beszéd kíséretében átadta a művésznőnek és a szerzőknek a Népszínházi bizottság emlékiratát és köszönetet mondott nekik. A színpadot egész virágerdő borította, s Fedák Sári temérdek koszorút kapott tisztelőitől. Az egész este csupa ováció volt. Az utolsó meglepetés az volt, mikor Fedák Sári az utcára érve, egy négyes fogatot látott a bejárat előtt. Ezt a négyes fogatot is ajándékba kapta tisztelőitől a népszerű primadonna.

* A csizmás kandur eredeti énekes bohózat lesz a legközelebbi ujdonság, melyhez a zenét Orbán Árpád írta. A bohózatban a társulatnak csaknem minden tagja foglalkozva van.

Különösen jó szerephez jutottak *B. Szabó* és *Sarkadi*, kiknek minden szava, minden mozdulata kacagásra készíti a közönséget.

* A szegedi szintársulat új tagjal. Virágvasárnap után a szegedi szintársulat kötelékébe léptek: *Vincze Zsigmond* karnagy, Cs. *Almási* Julia drámai anyaszínésznő, K. *Arpási* Kata komika, *Ferenczy* Károly buffókomikus és *Czakó* Gyula fiatal bonviván. A jövő októberi évadtól szerződötve vannak: *Judik* Etel szende és társalgási színésznő, *Kulinyi* Mariska énekesnő és másodnaiva.

A tejadó sorsa.

(A kezelés tanulmányozása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 8.

A közműhely-vita miatt hosszúra nyúlt közgyűlést már ott akarták hagyni a városatyák, hogy az a tizenöt-busz végig kitartó maradjon csak ott, mikor *Urbán* Iván főispán figyelmeztette a törvényhatóság tagjait, hogy még egy fontos ügy, a *tejadó-javaslat* tárgyalására maradjanak ott, mely után a közgyűlést elnapolja.

Edvi-Ilés László kéri, hogy az idő előrehaladott voltára való tekintettel a kérdésnek tárgyalása is halasztassék el.

A többség azonban az ügy tárgyalása mellett volt.

Varjassy Lajos tanácsnok terjesztette elő *Müller* Károly ismeretes indítványát, mely szerint a város területére behozott tej literenkint két fillérrel megadóztassék. A tanács és a gazdasági szék erre vonatkozólag javasolják, hogy az érdemleges határozathozatal előtt utasítsa a törvényhatósági bizottság a tanácsot a kérdés tanulmányozására. *Tétessék tanulmány tárgyává*, hogy az Aradra behozott tej esetleg hova volna szállítható, továbbá, hogy mennyi tejet hoznak be naponta Aradra.

Müller Károly szólalt fel ezután. Hozzájárul a tanács javaslatához, de félreértések kikerülése végett van néhány megjegyzése. Nem akar a város közönségére új adónemet behozni, hanem az a célja, hogy a *tejnagykereskedők*, kik a város terhehez semmivel sem járulnak, de a város jótéteményeit élvezik, s nagy jövedelmet huznak, megadóztassanak. A kereskedő osztály milyen nagy adó alatt nyög, miért ne fizessenek a tejnagykereskedők is, akik semmiféle közcélra nem szeretnek adakozni. Az ingyen kenyérhez, az árva ház javára adtak-e valaha valamit, juttattak-e a szegényeknek egy kanál tejet is. Soha. (Felkiáltások: Ugy van!) Tudja, hogy aki az agrár urakhoz hozzányul, vagy megérint egy grófit, annak nekiugranak és felszeretnék négyelni. Ő azonban nem ijed meg ettől. Nem állítja, hogy csálhatatlan az, amit indítványában kifejezésre juttat, de ajánlja, hogy foglalkozzanak vele, s ha szabályrendelet lesz a dologból, úgy kell azt megcsinálni, hogy mást ne érjen a megadóztatás, csak akikre céloz. (Helyeslés.)

A közgyűlés ezután elfogadta a tanács javaslatát, mely szerint az ügy tanulmány tárgyává tétessék.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Dalegylet holnap, csütörtök délután 6 órakor rendes helyiségében választmányi ülést tart, melyre a választmányi tag urak ez uton hívatnak meg.

A pécsi hadapródiskola botránja.

(A kicsapott növendékek ártatlansága.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 8.

Egész Pécs városa annak a felháborító igazságtalanságnak hatása alatt áll, a melyet a pécsi m. kir. hadapródiskola öt növendékével követtek el a Gotterhalte miatt.

A városban, a mint egy távirat jelenti, tisztában vannak azzal, hogy a kicsapott növendékek *kizárólag a Gotterhalte áldozatai*. *Poppel* Kálmánról és *Nagy* Gyuláról köztudomású, hogy rajongó szeretettel viseltették a katonai pálya iránt. *Poppel* nagyon szívére vette a kicsapást és szülei attól tartottak, hogy *öngyilkosságot* talál elkövetni. Ő maga is később bevallotta, hogy az elkeseredés első pillanatában arra gondolt, hogy eldobja magát az életet. Valótlan az a védekezése a hivatalos cáfolatnak, hogy „a Gotterhalte-ügy a növendékek rovásának *utolsó mozzanata* volt.” A növendékek egytől-egyig *kitűnő tanulók* és a legjobb magaviseletűek voltak; *Wlassics* Károly, a ki önként lépett ki, a *legelső tanulója* volt az osztálynak.

A pécsi Gotterhalte-botránynak még egy *áldozata van*: *Th. hadnagy*. Az ő esete még nem került nyilvánosságra. *Th. hadnagy*, az intézet egyik leghazafiasabb tanára, azzal korholta a Gotterhaltét éneklő horvát diákokat:

— *Szégyeljétek magatokat!*

Pár nap mulva tudatták vele, hogy *át van helyezve Debrecenbe ezredéhez*, a honnét a pécsi hadapród iskolába tanárnak vezényelték. Áthelyezése még azzal a lelekező kiazulával történt, hogy *többé sohase lehet katonai iskolai tanár*.

Kinos a helyzete a magyar növendékeknek a *horvátokkal* szemben. A negyedévesek között husz horvát van. Különösen kellemetlen az érintkezés *Teszlicsésel*, akinek denunciálása okozta a kicsapást.

Az aktusnak, amelylyel a *Poppel* kizáratását elrendelő végzést végrehajtották, egy titokzatos részlete volt. *Poppel* előszóították, s társai jelenlétében közölték vele a kizáratást, utána pedig megfosztották oldalfegyverétől. Társai ekkor hozzá siettek és résztvevőn szorongatták a kezét. *Bittó* századparancsnok félreszóította a növendékeket, *valamit sugott nekik*. Ettől fogva *egyik se közeledett Poppelhez*. Hogy mit sugott a századparancsnok, nem tudni, mert a növendékektől becsületszavukat vették, hogy nem árulják el.

A soproni katonai főreáliskola egy Pécssett időző növendéke egy magasrangú katonatiszt kérdésére elmondta, hogy a soproni katonai főreáliskolában *sohase tartották be a Dienst Reglement* nek azon intézkedését, amely szerint az istentiszteletek alkalmával a *császári himnusz* énekeljék. Pécssett is az idén felhagytak ezzel és *Hoster* pécsi zeneszerző királyhimnuszát énekeltek. *Épen március 15 én* látta jónak az iskolaparancsnok, hogy a régi szokást föllevenítse.

Egy újabb távirat jelenti: A pécsi honvéd-hadapródiskola negyedéves növendékeit, akiket a *Gotterhalte* eset nyilvánosságra hozatala miatt nem bocsátottak haza húsvétü vakációra, ma váratlanul *hazaengedték*, mert kiderült, hogy a hirt *Nagy* pék mondta az intézet *egy szakaszvezetőjének* s az tovább adta a hírt és így jutott a lapokba. A növendékek tehát ártatlanok. Ennek folytán *Sorsick* őrnagy, az iskola parancs-

noka a növendékek ellen folyó *vizsgálatot be-szüntette*. Az igazság természetesen most azt követeli, hogy az ártatlanul kicsapott növendékeket visszafogadják az iskolába. Azonban egyelőre az intézetben erről mit se hallani.

A közműhely és a villany-árak.

(Vita a közgyűlésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 8.

Abban, hogy a város közgyűlése ma a tárgysorozat negyvenkilenc pontja közül csak tizennégyet tárgyalt le, legnagyobb része a villamos társulat napirenden lévő ügyeinek van. A közműhelylyel kapcsolatosan a villanyárak után járó visszatérítések kérdéséről két óra hosszat tartó vitában tárgyalt a törvényhatóság, s bizony azok a jelzők és kifejezések, amelyekkel eközben illették a villamos társulat eljárását a fogyasztó közönséggel szemben, nem válnak nagy díszére ennek a vállalatnak, mely ebben a városban monopoliumot élvez.

Annak a kezdeményezésnek egyébként, amelyet az *Aradi Közlöny* a refakciák kérdésében felvetett, a mai vita következtében meg lett a fogantatja: kimondta a közgyűlés, hogy a villany-szerződést *átadja a jogi bizottságnak*, hogy megállapítsa annak a vitás részletnek értelmét, a melyet a villamos társulat a közönség hátrányára akar kimagyarázni.

A közgyűlés e részének lefolyásáról az alábbi tudósítást közöljük:

Varjassy Lajos gazdasági tanácsos terjesztette elő a közműhely-tárgyat, melyet a múlt havi közgyűlésről halasztottak el mára. A tanács javasolja a kért telek-átengedést és a megváltási jognak tíz évre leendő felfüggesztését, pótlólag azonban az új szerződésbe bevétenni kívánja azt, hogy a villamos társulat, illetőleg esetleges jogutódai nincsenek jogosítva a közműhely telekről villamos áramot elvezetni sem a maga, sem más fogyasztó céljaira. Ha e tilalom dacára áramot bárkinek szolgáltatnának, akkor a város erre a telepre is megszerezte ezáltal a háramlási jogot. Ezenkívül bizassék meg a tanács avval, hogy tárgyaljon a társulattal a *nappali áramról*, továbbá irjon fel a kereskedelmi miniszterhez s kérjen ettől a kisiparosok számára *munka-gépeket*.

Végül javasolja a tanács, hogy azok a *szerződések*, amelyek a város lakosait érdeklik, *nyomtatassanak ki* és csatoltassanak a szabályrendeletekhez.

Steiner Jakab: *Schwartz* Jenő már tavaly megtette ezt az indítványt.

Urbán Iván főispán kéri *Steiner* Jakabot, hogy a közgyűlési termet ne tekintse kaszinónak.

Steiner Jakab: Az előadó ur befejezte a beszédét, s én közbeszóltam, azt csak megtehettem. A főispán ur különben főispáni hatalmát éreztessé mással s ne velem.

Varjassy Lajos tanácsos pótlólag bejelenté még, hogy a közműhely létesítésére vonatkozólag ma két ajánlat érkezett a városhoz, az egyik a *légszess világitási társulaté*, a másik pedig *Lusztig* Andoré. Múltán azonban ezek a közgyűlés előtt legalább 24 órával lettek volna benyújtandók, a tanács azt javasolja, hogy a jövő havi közgyűlésre tűzessenek tárgyalás céljából.

Schwartz Jenő dr. tette szóvá elsőnek a *refakciák* kérdését. Szerinte is világosan és félremagyarázhatatlanul az következik a szerző-

dés 81-ik pontjának rendelkezéséből, hogy a társulat bizonyos mennyiségű fogyasztás után *refrakciákat adni feltétlenül köteles*. Azt is mondja a szerződés, hogy ha annak valamely pontját a társulat be nem tartja, esetről-esetre *száz forintig terjedő bírsággal* sújtható. Kiderült most, hogy a társulat senkinek sem volt hajlandó a refrakciákat visszafizetni s így *éveken át megkárosította a város polgárait*. Egy ilyen szerződéses féllel szemben ügyelni kell a szerződési pontok betartására a város és a polgárok érdekében és neki az a véleménye, hogy a város *egy ilyen társulattal mindaddig nem állhat szóba, újabb kedvezményeket annak mindaddig nem adhat, míg eleget nem tesz szerződésbeli kötelezettségeinek*.

Azt indítványozza, hogy *küldjön ki a közgyűlés egy bizottságot, amely állapítsa meg a társulat könyveiből mennyi volt az eddigi fogyasztás s mennyi visszafizetés illeti meg a fogyasztókat*. A közműhely kérdés tárgyalását pedig *függeszék fel* addig, míg a társulat a refrakciákat meg nem adja. Ha ezt megtenni nem volna hajlandó a társulat, úgy a város *minden egyes eset után rója ki a bírságot*.

Urbán Iván főispán bejelenti, hogy e kérdés tárgyalását a tanácsnak ugyis szándéka volt a *jogi bizottsághoz utasítani*, a közműhely ügyét tehát függetlenítsék ettől.

Schwartz Jenő: Hozzájárul ahhoz, hogy a kérdés a jogi bizottság elé vitessék, de a közműhely tárgyalását is *függeszék fel* addig, mert ilyen társulattal nem hajlandó szóba állni.

Institoris Kálmán polgármester szerint nincs összefüggés a két kérdés között. (Ellentmondások.) Miért nem kértek eddig refrakciát a társulattól?

Felkiáltások: Mert nem ismertük a szerződést! (Zaj.)

Institoris Kálmán: Ahhoz hozzájárul, hogy Schwartz Jenő indítványát a jövő havi közgyűlésen tárgyalják.

Berán Antal és Edvi-Ilés László a közműhely-kérdés tárgyalása s a tanács javaslatának elfogadása mellett érvelnek.

Reicher Ferenc szerint nem kell jogászai és annak eldöntéséhez, hogy a társulat a leengedéseket megfizetni köteles. Ha a társulat e kötelezettségének eleget nem tesz, többé szóba nem áll vele.

Korbuly József hosszasan szól a közműhely mellett s védi a villamos társulatot a visszafizetések kérdésében is.

Reinhart Gyula — ahogyan ő kifejezte magát — a *közműhely apjaként* szólal fel. Küldöttségekkel több ízben járt a kereskedelmi miniszternél s jól ismeri a viszonyokat. Eddig immár 48 asztalos, 78 cipész és 40 szabó kötelezte magát a közműhely igénybevételére s az egyszer bizonyos, hogy géperő nélkül a kisiparos minden hazafias iparpártolás mellett sem tud boldogulni. Az angoloknak tudott a város tizenegy hold telket adni, a waggonyár ingyen telket kapott, csak a mi iparosainknak nem akarnak 600 ölnyi területet adni? A közműhely felállítása által az iparosok másik óhaja is teljesül, tudniillik meglesz a nappali áram.

Salacz Gyula orsz. képviselő a közműhely szükségességét fejtegeti. A ma benyújtott két új ajánlatra nem helyez sulyt, azok a kormány hozzájárulása nélkül nem tudnák megcsinálni, a kormány pedig a villamos társulattal szemben már kötelezve van.

Tolnai János dr. egészen ellenkező állásponton van. Azt hangoztatják folyton, hogy az iparosok kapnak 200.000 korona államségélyt, holott ez a villamos vállalat zsebébe vándorol. Tart attól, hogy ez a tehermentesítés, amit most kívánnak, elháríthatlan nehézségeket fog

teremtteni a háramlásnál, a megváltási jognak tíz éven belül való gyakorolhatásáról pedig nem hajlandó lemondani. A tanács javaslatát nem fogadja el.

Urbán Iván főispán bejelenti, hogy 20 képviselő a vita berekesztését kéri, ennél fogva csak Nagy Sándor dr. és Schwartz Jenő dr.-tilletli meg a szőlés joga.

Nagy Sándor dr. azt mutatja ki, hogy a közműhely felállítását általában mindenki óhajtja, de nem a villamos társulattal, örömmel üdvözli ő is a közműhelyt, de ez ne hozza magával azt, hogy egy részvénytársaság balekjei legyünk. Halasztó indítvány fekszik . . .

Felkiáltások: Nem halasztó!

Nagy Sándor dr.: Ha nem halasztó, akkor teszek én egy halasztó indítványt. Az az ő nézete is, hogy a *felek erkölcsi megbízhatósága fontos egy szerződés megkötésénél*. Bizik az utólag beérkezett két ajánlat komolyságában s miután a villamos társulatban nem bizik, azt indítványozza, hogy az egész ügyet a két utóajánlattal együtt adják vissza a tanácsnak.

Schwartz Jenő dr. óva inti még egyszer a tanácsot, hogy el ne hamarkodja a vízvezeték, a villamvilágítás és a csatornázás mintájára a közműhelyt is. (Ugy van! Helyeslés.) Elemlenség volna eltekinteni itt a refrakciáktól, mikor most alkalom van megfogni a társulatot. Lehet tartani attól, hogy kimenekül a kezeink közül, mikor a mai közgyűlésen is akadt egy szakértő, aki csürni-csavarni kezdte a dolgot. Otven év alatt milliókat fog zsebrevágni a társulat, ha nem gondoskodnak a polgárok védelméről. Újból indítványozza, hogy előbb tett javaslata szerint halasszák el a tárgyalást.

Az elnöklő főispán szavazás alá bocsátotta Schwartz Jenő határozati indítványát. Eliene szavaztak 68-an, mellette 93-an, végül a tanács javaslata mellett 72-en s így a hosszú vita vége az lett, hogy a közműhely számára a telket átengedték, a refrakciák kérdésének tisztázását pedig a jogi bizottságra bízták.

HIREK.

A kézdi-vásárhelyi választás.

(Polonyi Géza — képviselő.)

Arad, április 8.

A kézdi-vásárhelyi kerületben ma tartották meg a Molnár Józsiás halálával gazdátlanúvá vált mandátumra a választást, a mely, a mint előrelátható volt, Polonyi Géza győzelmével végződött. Tagányi Sándor dr. a szavazás alatt *visszalépett*, s így a választás egyhangú lett. Polonyi Géza, a ki hosszú ideig képviselte a hajdu-szoboszlói kerületet, s a legutóbbi általános választások alkalmával kibukott, most újra bekerül a parlamentbe.

A választásról a következő táviratokat vesszük:

Kézdivásárhely, április 8.

A képviselőválasztást Vajna István választási elnök reggel 8 órakor nyitotta meg. Jelöltek: Tagányi Sándor szabadelvű, Polonyi Géza függetlenségű. A szavazás két szavazatszedő küldöttségnél folyik. Az egyik küldöttség elnöke Vajna István, a másiké Bogdán Artúr. A szavazást sorshuzással a Tagányi-párti választók kezdték meg. A rend fönntartására két század közös hadseregbeli bakát, két század huszárt és 60 csendőrt rendeltek ki.

Kézdivásárhely, április 8.

Délelőtt 10 órakor a szavazatok aránya ez volt:

Polonyi Géza	67
Tagányi Sándor	48

A választás rendben folyik.

Kézdivásárhely, április 8.

Fél tizenkettőkor Tagányi Sándor *visszalépett*; ennek folytán Polonyi Gézát a kerület megválasztott képviselőjének jelentette ki az elnök. A szavazatok aránya ekkor a következő volt: Polonyi Géza 119, Tagányi 97.

— Kétnapos közgyűlés. A szalmapiroggyár büze, a közműhely és a tejadó foglalták le a mai közgyűlést, úgy hogy a tárgysorozatnak csupán harmadán jutottak túl. A főispán kevéssel hét óra előtt indítványozta, hogy a közgyűlést holnap, csütörtökön folytassák. Edvi-Ilés László, a nagycsütörtökre való tekintettel, ajánlotta, hogy mához egy hétre napoltassék el a közgyűlés. A törvényhatósági bizottság a mellett döntött, hogy a közgyűlés folytatása holnap, csütörtökön délután 4 órakor legyen.

— A hollandiai sztrájk. Rotterdamból táviratozzák, hogy Vilma királyné ma váratlanul Hágába érkezett, mert a mostani forradalmi időben jelen akar lenni székvárosában. A nagy sztrájkban ma különben fordulat állott be. A szervezett fém- és sőtömmunkások a központi vezetőség utasítására az egész országban sztrájkba állottak. Amsterdamban és Hágában különben óriási a *kenyér- és lisztínség*. Rotterdamból azt jelentik, hogy az építő-kézművesek nagy gyűlést tartottak, a melyen elhatározták a sztrájkot. A pékek holnap estére gyűlést hívtak össze. A vasuti munkások sztrájkja csökkenőfélben van. Néhány gépész újra szolgálatba állt. A város teljesen nyugodt. Sokkal nyugtalanítóbb hívek érkeznek Amsterdamból, ahol a sztrájkoló vasuti alkalmazottak helyzete kedvezőtlenebbre fordult. Az igazgatóságok intézkedéseket tesznek, hogy a szolgálatot lassanként szabályszerűvé tegyék. A faszállítással foglalkozó munkaadók körülbelül 2000 munkást zártak ki, a kik nem is tartoznak a sztrájkolókhöz. Hogy a szállítási szolgálatban összesen hány munkás lesz munka nélkül, azt még nem lehet tudni.

— A Nemzeti Szövetség működése. Most jelent meg az Országos Nemzeti Szövetség múlt évi működéséről szóló számadása. A jelentés kiterjeszkedik a vidéki szövetségek működésére is. Az Aradi Nemzeti Szövetségről a többek között ezeket mondja:

Működése szép, hasznos és eredményes, kivált munkásképző intézményében a lefolyt tél folyamában szorgalmasan tartott szórakoztató és szakelődásaival dicsőre méltó hatást gyakorol Arad város társadalmának épen ama rétegére, mely ily hazafias működésnek nagy hasznát veszi, és melyet hálással fogad.

E jelentésnek sajnálatos, elszomorító része az, a mely a Brádi Nemzeti Szövetség főioszlását említi föl. Ez a rész így szól:

Szomorúságot csak a Brádi Nemzeti Szövetség sorsa kelt bennünk, mert ez a Szövetség, mely hazánk egyik exponált nemzetiségi vidékén volt hivatva a magyarság érdekeit védeni, s hathatós működésének a magyarságra nézve életszükségletnek kellett volna lennie, fájdalom, az ottani magyarság közönyössége miatt legközelebb megsűnt, — holott azon a vidéken Nemzeti Szövetséget kellett volna alakítani, ha nem lett volna még. A volt tisztikar panaszosan jelenti Szövetségünkhöz ez évi március 8-án intézett átiratában, hogy a Brádi Nemzeti Szövetség életében oly pangás állott be, hogy tagjait még közgyűlésre sem volt képes összegyűjteni. Ez a szomorú dolog arra kényszerítette az elnökséget, hogy a Szövetség felosztását saját hatáskörében kimondja. A helyett tehát, hogy szoporodással számolhatnánk be, ellenkezőleg, egy sajnós veszteséget kell följegyeznünk.

— Kitüntetett aradi főmolnár. A hivatalos lap mai száma egy aradi iparvállalat munkavezetőjének megérdemelt, szép kitüntetéséről ad számot. A király Suci József, a Neuman Testvérek aradi ipar-elepe főmolnárának, sok

évi hű szolgálatai elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. Suchi József csaknem egy fél század óta áll a Neuman Testvérek cég szolgálatában. A technikai ma'omipar terén az ország első szaktekinthetői közé emelkedett. Idegenből, Csehországból került közenk, de itt teljesen magyarrá, hazafias polgárrá lett s arra nevelte fiait is, akik közül az egyik a város, a másik a pénzügyigazgatóság tisztviselője. Szorgalmas ember, a kinek munkabírásán az évek száma nem csökkentett. Suchit az *Országos Iparegyesület* terjesztette föl kitüntetésre a kereskedelmi miniszterhez, s ugyancsak az Országos Iparegyesület küldte ma meg a Neuman Testvérek útján a kitüntetettnek a legfelsőbb elismerés dekorumát, az érdemkeresztet.

— **A város fainak kipusztítása.** A városiiget fainak rendszertelen kiirtása után most a *Marospart* fáira került a sor. A védtől a Salacz-parktól a falerskő helyekig szokot a szép sudar akácfaikat, melyek diszei voltak a Marospartnak, tegnapi kivágták. Az irtást állítólag az indokolja, hogy a fák gyökerei veszélyeztették a védtől és épségét.

— **Kolduló Habsburg.** *Friedlandból* táviratozzák, hogy ott a hatóság ma letartóztatott egy koldust, aki okmányokkal tudta bizonyítani, hogy ő *Habsburg* Rudolf lovag és Zürichből származik. A letartóztatott kolduló Habsburg közeli rokonságban van a mi dinasztiankkal. A hatóság közigazgatási uton szülővárosába, Zürichbe toloncoltatta.

— **Magyar kiállítás Bécsben.** Az osztrák eszászárvaróban ez idő szerint kétféle magyar kiállítás is van. Az egyik a méhészeti kiállítás magyar osztálya, a másik a magyar festők kiállítása. A mint Bécsből táviratozzák: A király ma délután mindkét magyar kiállítást meglátogatta. Először a bécsi méhészeti kiállításra ment, ahol különösen sok időt töltött el a kiállítás magyar osztályán. Itt a királyt *Sárosi-Kapeller*, a földmívelésügyi miniszterium osztálytanácsosa fogadta és kalauzolta. A király a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a magyar osztályról, a hol folyton magyarul beszélt. Ezután a magyar festők bécsi kiállításába hajtatott a király, a hol *Lázár Béla* dr. budapesti tanár és műbíró fogadta és kalauzolta a magas vendéget. A király itt örömeinek adott kifejezést, hogy Bécsben magyar kiállítást rendeztek. Ezután egyenként megsejmelte minden képet és az összes kiállítót bemutattatta magának. Végül a látottak fölött legteljesebb megelégedését nyilvánította.

— **Török diplomata magyar alapítványa.** Budapestről táviratozzák: *Feridun* bey török diplomata legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmával, 1902. év május havában közölte *Vámbery* Arminnal, hogy végrendeletében, mely egy budapesti közjegyzőnél van letéve, nagy alapítványt tett a magyar tudományos akadémia javára. Az alapítvány 500,000 frankról szól. *Vámbery* Armin ma kiadott nyilatkozatában kijelenti, hogy *Feridun* bey már be is fizetett 215,000 frankot a magyar földhitelintézetnél, mint az akadémia pénztáránál. A beynek az az akarata, hogy halála után az egész alapítvány az akadémia tulajdonába menjen át. Az alapítvány célja, hogy az összeg kamatainak felét négy egyenlő részre osztva, abból négy Magyarországon tanuló mohamedán ifjút támogassanak tanulmányaikban; 3700 frankot pedig fordítsanak olyan tanulmányok jutalmazására, melyek a vérrokonságban álló magyar és török nemzetek nyelvére, és szokásaira vonatkoznak.

— **Majláth püspök konviktusa.** *Majláth* Gusztáv gróf erdélyi róm. kath. püspök, mint Ko-

lozsvárról táviratozzák, konviktust akar felállítani székely ifjak részére. A konviktusban 300 székely közepiskolai ifju kapna ingyenes ellátást és lakást.

— **Aradiak a temesvári gyermekmenhely árlejtésén.** A temesvári átlami gyermekmenhelyre tegnap tartották meg *Molnár* Viktor elnöklésével az árlejtést. A beérkezett ötvenhat ajánlat között volt három aradi: a kárpitos munkálataira *Domán* Sándor 657 kor. 60 fillér összeggel, a vízvezetékre és légszuszterendezésekre *Bergmann* Erich 21,744 kor. 44 fillérrel, a villámhárító- és villamos csengők elkészítésével *Kalmár* József 400 koronával.

— **Nagy idők tanuja.** Maramaros-Szigeten — a mint lapunknak írják — e hó 2-án hunyt el *Korányi* Frigyes nyug. kir. törvényszéki bíró, a honvédegyesület alelnöke 75 éves korában. Régebben a vármegye szolgabírája is volt. Puritán becsületességű, lángoló hazafiságu magyar ember és vitéz honvéd volt. Erdékes a család története. A múlt század elején Galiciából három orosz zsidó költözött Magyarországra. Az egyik orosz Maramarosban, a másik Szatmárban és a harmadik Szabolcsban telepedett le. Beköltözésük után mind a három zsidó a keresztény hitre tért át s családjaik érdemes helyet foglaltak el új otthonukban. A maramarosi ág leszármazottja a most elhunyt *Korányi* Frigyes, a szabolcsi ágé a hírneves *Korányi* Frigyes egyetemi tanár és a harmadik ág ivadékai is méltó helyet töltenek be a társadalomban. A 48—49 iki szabadságharcban mind a három bevándorolt leszármazottjai megmutatták igaz hazafiságukat.

— **Luccheni bűntársa.** *Lyonból* táviratozzák: A rendőrség letartóztatta *Zerutti* anarchistát, a ki két évvel ezelőtt többedmagával ki akarta szabadítani *Lucchenit*, *Zeruttit* akkor tartóztatták le, a mikor éppen lopást készült elkövetni.

— **Halálozás.** A szegedi társadalmat súlyos veszteség érte. Egyik szerepvivő tagja: *Salamon* Zsigmond kir. ítélőtáblai bírói címmel és jelleggel fölrüházott nyug. törvényszéki bíró hosszas kinos szenvedés után tegnap este 57 éves korában meghalt.

— **Véres karpárhaj a Gotterhalte miatt.** Székesfejervárról táviratozzák, hogy ott ma *Branisa* Károly, az ottani „*Friss Ujság*” szerkesztője és *Kövér* György 69. gyalogezredbeli hadnagy között véres karpárhaj folyt le, a *Gotterhalte* miatt. Két nappal előbb ugyanis egy kávéházban mulatott *Kövér* hadnagy és közben egy grammofonon a „*Gotterhalte*” t játszott. E miatt aztán szóváltás támadt *Vörös-marty* Mihály tanár és a hadnagy között, de ezt az ügyet békésen intézték el. Ezt az esetet *Branisa* meírta lapjában, s ezért a hadnagy inzultálta. Ezért volt ma párhaj, melyen *Branisa* jobb karján és orrán, *Kövér* hadnagy felsőkarján és arcán sérült meg.

— **Az aradi cigánypárhaj.** *Gyurkovits* András aradi cigányprimás a következő sorok közlésére kért föl:

Mint előbbi válaszomban, úgy most is ismétlem, hogy nem vagyok *szólista*, hanem igen is zenekarvezető és pedig olyan, hogy bandámmal felveszem a versenyt bármely aradi cigánybandával. Hiába sérteget engem *Albert* és sértegeti az aradi közönséget azon kijelentésével, hogy engem csak azok karoltak föl, „akik a cigányzene finomságát nem ismerik.” Én me rem állítani, hogy engem azok karoltak föl, a kik igenis ismerik a cigányzene finomságát, s megtudják különböztetni a „rossz bandát” a jól szervezett cigánybandától. Majd ha én is tízenyolc éves primás leszek, akkor valószínűleg különben fogok „üveg” hangon játszani, mint *Albert* Péter, akinek az egész tudománya a *Repülj fecském* eljátszásából áll, dacára, hogy állítása szerint Európát és a szomszédos falvakat beutazta már. Én tehát, ismétlem, csak teljes zenekarral állok ki versenyre, mert én a

bandámra vagyok büszke, s nem fitogtatom a magam személyét, mint ő; mert mit ér, ha egy bandában egy személy tud valamit játszani és a többi semmit? Én nálam mind tudnak. Husvét hétfőjén zenekarommal *Uj Szent-Annán* vagyok, tehát ezen a napon nem versenyezhetek, szerdán azonban rendelkezésére állok *Albert* Péter sógoromnak. Még egyet, kedves sógor. Maga 14 taggal akar kiállani, tehát más, bizonyára jobb bandából kölcsönkért tagokkal. Idegen pávatollakkal ékeskedni, az nem járja. A versenynél az eddigi bandájával kell megjelenni, azzal, amellyel a tél folyamán muzsikált a „klasszikusokat.” En se kérek másoktól kölcsön tagokat, maga is éljen azzal a művészekkel, akikkel működött, s akiket a nagyközönséget nem méltányolt eléggé. — Hogy én pöffeszkedem a cigányok közt, az nem igaz, büszke vagyok — habár a *Tüzoltóban* kezdtem primáskodni, hogy azzá lettem ami vagyok és sikerült olyan primást is lefőznom jól szervezett bandámmal, mint amilyen maga, akinek *Bunkó* Vince volt a tanítómestere. — *Dankó* Pista javára én is felajánlom a fele jövedelmet s akinek zenekarát a bíráló bizottság szerdán rosszabbnak fogja találni, annak a verseny útját el kell hagyni a „*Felhér* Kereszt” télikertjét. *Gyurkovits* András, primás.

— **Felrobbant tengeri hajó.** *Marseille*-ből táviratozzák, hogy a *Bamarba* nevű hajó, mely 45 tonna puskaporral és 41 emberrel márciusban *Marseille*-ből *Dakarba* indult, még tegnap nem érkezett rendeltetési helyére. Több hajó személyzete március 28-án a nyílt tengeren erős robbanást hallott. Valószínű, hogy a puskaporral rakott *Bamarba* a levegőbe repült.

— **Tüz Zselénszki gróf birtokán.** *Temesújfalun* az elmúlt éjjel leégett gróf *Zselénszki* Róbert uradalmának nagy sertésszállása, melyben 92 drb. hizott sertés benn égett. A kár igen jelentékeny, mely azonban a biztosított összegből megtérül.

— **Árverés a vasuton.** A vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, ugymint bőröndök, taskák, kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők, stb. az államvasutak aradi állomásán április hó 20 án d. u. 2 óraker, azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adni.

— **Minden pontos embernek** gondoskodni kell, hogy szép látogató jegyei legyenek. Ajánljuk e célból az „*Aradi Nyomda Részvény-Társaság*” nyomdáját, hol a névjegyek legújabb betűkkel csinosan, tetszés szerinti gyorsasággal készülnek és az ára 100 darabnak csinos dobozban 2 korona.

— **Minden nőnek** tudni kell, hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett *Balassa*-féle valódi angol *Ugorkatej* azonnal eltünteti szeplőt, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiatalságot kölcsönöz, kar tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való *ugorka* szappan 1 kor. 8 drb. 2 kor. 40 fill. *Poudre* 1. 20 és 2 kor. *Kapható* *Balassa* Kornél gyógyszerárban *Temesvár*, *Aradon* *Vojtek* és *Weisz* uraknál, *Földes* *Kelemen* gyógyszerárban, *Tábor* *Gyula* gyógyszerárban *Pécskai* ut 18, a honnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék *Balassa* féle *ugorkatejet* kérni.

— **Az elismerés Porter cipőiránt,** valóban indokolt, ha tekintetbe vesszük, hogy *Porter* Aruháza a Szabadság-téren, fönnállása óta, folyton a legmegbízhatóbb és legkitűnőbb gyártmányokat hozza forgalomba. Tapasztalaton alapszik az a bizalom, melyben a közönség szinte tüntető módon a *Porter*-féle cipőket részesíti, s így újból bebizonyult az, hogy a közönség nem fukarkodik elismerésével azokkal szemben, akik arra érdemeket és jogcímet szereztek. Most, midőn husvétra újból nagyobb a szükséglet minden néposztályban, szívesen irányítjuk, a közfigyelmet *Porter* Vilmos Nagy Aruházára, a Szabadság-téren mely szolid elveivel és a nagy választékkal méltán megérdemli, hogy fölkeressék és minden tekintetben pártolják. Megemlítjük még, hogy 10 korona vásárlás által minden vevő jogot nyer egy művészes kivitelű életnagyságu *platin-brom* fényképre, melyet az áuházás bármely kis fénykép után, 65 centiméter magasságban, teljesen ingyen készít el s csupán a díszes papírkertért

kell 3 koronát megtéríteni. Nagy előny az is, hogy egy képen több személy is szerepelhet, s ezért külön díjat nem kell fizetni.

— **Dentollin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisz, Aradon.

— **T. üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy **Révész Nándor** könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **x— Mindenki tudja**, hogy a **Mauthner-féle** impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termetű adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

— **x— Urvendetés dolog**, hogy a közönség felvilágosodottsága mellett csak jó aru érvényesülhet. Erre támaszkodva, mint tősgyökeres magyar gyáros ajánlom a legújabb módszer szerint, modern berendezésű gyáramban készült kitérő parmai ibolya szappanomat, mely a frissen szedett ibolya gyöngéd, kedves illatával bír, a bőrt finomítja és üdíti. Rendkívül szelíd hatásánál fogva a legérzékenyebb arcbőrűk is nagy sikerrel használják. **Minden külföldi szappant hátlérbe szorít.** 1 drb. 80 fillér, 3 drb. 2 korona 20 fillér. Készítője: Szabó Béla gyógyszerész, pipere szappangyáros Miskolcon. **Rakár Vojtek és Weisz** drogueria és parfüm-nemű nagykereskedésében Aradon.

Az akasztott anyja.

(A jövendölés akasztófa-kötél.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 8.

Az akasztófa kötele nemcsak Bali Mihály államhivatalnok ur számára kamatozik, s nemcsak azoknak visz szerencsét, akik belőle babonás örömmel egy darabkát a tárcájuk szerelmes levelei közé rejtenek, — hanem örömet hoznak némelykor másoknak is. Meg kell csak figyelemmel hallgatni e kis történetet, melyet Kolozsvárról írnak.

Ott tudvalevőleg pár hónappal ezelőtt kiégezték **Friedrich** Ferenc asztaloslegényt, aki szobájába csalta Bürger pénzes levélhordót és ott kegyetlen módon meggyilkolta. A város részvéte az akasztás nyomán a szörnyű véget ért ember anyja, egy özvegy polgárasszony felé fordult, a lapokban gyűjtés indult meg számára, s a szájalom sok bankót fakasztott: a közönség több mint ezer koronát adott össze.

A megtört szívű anya könyezve vette az összeget s azóta — vidám szülővé változott. Az akasztás után pár napra dus halotti tort rendezett, melyre tisztelettel meghívtak az összes rokonok, barátok és ismerősök. Az asztalfőn a megtört anya ült, a helyzethez egyáltalán nem illő derűs arccal, s az abrosz roskadásig volt megrakva jófajta likőrökkel, nyálánkságokkal és mi szem-szájnak kellemes. Eleinte nyomasztó hangulat uralkodott, ami mintha meg is felelt volna az alkalomnak, később azonban megeregt a szó és teljes fesztelenség költözött a társaságba.

Jóízű epizódokat elevenítettek fel a szegény megboldogult életéből, akire az egyik szomszéd némi tulzással, mint a becsületesség mintaképe mutatott rá, s úgy nyilatkozott, hogy ő egy tisztas egyén volt, kinek emléke legyen örökké áldott. A megtört szívű anya a szívtépő emlékek boruját több pohárka finom rozsolissal üzte el, s mosolytól eltorzult arccal, de méla megadással borult egy mellette ülő kovácslegény erős karjaiba. A lakoma fojya máu még több pohárköszöntő hangzott el a szegény Ferenc tiszteletére, aki, — mint azt egy művelt lelkű nyomdászlegény tőszájában oly szépen mondta, — most csendes álmát alussza a siri világban, örök szegyenkövéül a

kapitálista társadalom önkényének, de nagy öröme családjának. A lakoma a késő éjjeli órákban ért véget, a jelenlevők teljes megelégedésére, s miután mindenki elázott, a résztvevők egy jól sikerült est emlékével szétoszlottak. Azonban a megtört szívű anya nagyon sokszor óhajt derék fiára gondolni, s ehhez képest a mulatságok napirenden vannak.

Tart még az ezer korona, a mama állandóan vanília-likőrt szopogat, — hiába, szokta mondani, az édes való az asszonyoknak — az estélyek folynak, s némelyek szerint csak a napokban zajlott le a Friedrich-ház összes termeiben egy narancsesővel és világpostával összekötött batyubál, amikor is pont 12 órakor leleplezték a szegény Ferenc jól sikerült arcképét, melyet egy ismert nevű, hazai festőnk készített, ötletes szimbolizmussal oldva meg a nehéz tárgyat.

A jelentős aktus csak az által zavaródott meg, hogy mikor a képet a falon elhelyezték, az egyik jelenlevő így szólt: rosszul van felakasztva, mely mondást a vendéglátó család egyik tagja csipősen kegyetlen és személyes célzásnak minősítette s a közbeszólót jól irányzott oldalrugásokkal azonnal kilökte. Ezután tánc következett, s a négyest sok pár lejtette. Az ezer korona ilyen módon persze fogyóban van, de annál jobban növekszik a jószívű kolozsváriak méltányos dühe, akik elvégre is nem azért adtak pénzt, hogy szoarékat rendezzenek abból. A Friedrich-család azonban, bár egyre kevesebb lesz a bankó, nem aggódik jövője felett, szerencsájuk meg van alapítva, tekintve, hogy a szegény Ferencnek még három fivére van, s ki tudja mit tesz Istenke.

NAPIREND.

Április 9. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Nagyesütők. — Protestáns naptár: Nagyesütők. — Görög-keleti naptár (március 27.): Matróna. — A nap kél 5 óra 8 perckor, nyugszik 6 óra 23 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyisége melletti ülésterem

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Semmi vagy kevés csapadék, enyhébb.

Április 8. Az aradi dalegylet választmányi ülése este 6 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetéseketelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseketelenségekről tesz jelentést: Mayer Márkus, **Budapest.** — Schwarcz Jakab, **Budapest.** — Feuerstein Abraham, Carnovitz. — Donath Armin, Bécs. — Kohn Mór, **Kun-Felgyháza.** — Ehrlich Nándor, **Szász-Sebes.** — Erb Gyula, Karlsbad.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 8. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban 126—8 fillérig, Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 136—8 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 135—6 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 134—5 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulyban 134—6 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 132—4 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 130—2 fillérig.

Sertésöltés. Április 5. napján volt készlet 36.478 darab, április 6. napján felhajtott 557 darab, április 6. napján elszállított 990 darab, április 7. napján maradt készlet 36.045 darab. Üzlet: Lanya.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, április 8.

Magyar aranyáradék 4%	131.45
Magyar koronajáradék 4%	99.40
Magyar arany 4%	92.75
Magyar ezüst 4%	—
Magyar keleti vasút	—

Magyar fölttehermentesítési kötvény	99.90
Magyar Italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon fölttehermentesítési kötvény	99
Magyar nyeresémsorsjegy kölcson	201
Tiszazabályozási és szegedi kölcson	157
Csehrák papírjáradék	100.35
Csehrák járadék ezüst	100.35

Budapesti áru- és értéktőzsdé

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 8

Déltőzsdé. Buzakínlat mérsékelt, a vételkudv korlátozott. Kedvező irányzat mellett 25.000 métermássa került forgalomba, 2 $\frac{1}{2}$ —5 fillérral dragább áron. Egyéb rabonamemék kedvezők. Időjárás szép.

Értéktőzsdé. Berlin $\frac{1}{2}$ olcsóbb, páris 15-ai magasabb.

Korlat 12 órakor:

Buza áprilisra	7.60—7.61
Buza májusra	7.51—7.52
Buza októberre	7.46—7.47
Rozsa áprilisra	6.65—6.66
Rozsa októberre	6.40—6.41
Zab áprilisra	6.04—6.05
Zab októberre	—
Tengeri májusra	6.05—6.06
Tengeri júliusra	6.11—6.12
Repce augusztusra	12.30—12.40

Zárlat 5 órakor:

Buza áprilisra	7.65—7.66
Buza májusra	7.56—7.57
Buza októberre	7.49—7.50
Rozsa áprilisra	6.67—6.68
Rozsa októberre	6.45—6.46
Zab áprilisra	6.07—6.08
Zab októberre	—
Tengeri májusra	6.09—6.10
Tengeri júliusra	6.15—6.16
Repce augusztusra	—

Zárlat 6 órakor:

Csehrák hitelrészvény	672.25
Magyar hitelrészvény	729.—
Leszámlolóbank részvény	456.—
Rima-Murányi vasút részvény	475.50
Csehrák-magyar államvasuti részvény	685.—
Közuti vasút	607.—
Városi villamos vasút részvény	302.—

CSARNOK.

Helén és Alma.

Írta: Rist Gyula.

— Mond csak Helén, hová fog mindez vezetni?

Helén fölriasztva gondolataiból, csodálkozva emelte föl szeméit.

— Mire gondolsz mamácskám?

— Arra az életre gondolok — felelt az idős hölgy — a melyet szegény Pista után viselt gyászod letelte óta folytatsz. Pistám nagy vagy birtokosává tett. Urné vagy, senkinek sincs joga számon kérni tetteidet; azt téssz, a mit akarsz s látod, ez az élet, melyet folytatsz, nem épen a kedvemre való.

Egy kis szünet állt be. Helén találva érezte magát s hirtelen mitsem tudott felelni.

— Nem akarok neked szemrehányást tenni — folytatá az idős hölgy — a legjobb szándék vezérelt, midőn azt a kérdést fölvettem, hogy mi az oka annak, hogy gyakori jótékonyági cselekményeiddel föltiltenül csak a nyilvánosság előtt akarsz szerepelni. Mert, hogy valami, előttem még ismeretlen cél lebeg előtted, az kétséget sem szenved s-hogy eziránt érdeklődöm. érthetővé teszi az, hogy fiam nevét viseled.

Ismételt szünet után megszólalt a fiatal asszony.

— Nos hát igen, tudd meg te is mamácskám, hogy újból férjhez menni szándékozom.

Az idős hölgy a legkisebb csodálkozást sem mutatta. Ma nem is ép azt, de ehhez hasonlót várt.

— Hát férjhez óhajtasz menni? Ez ellen nem szólhatok, te tudod, mit teszel. De várj csak. Még nem világosítottál fel arról, hogy mit jelent ez a nyilvánossági hajsza?

— Tudod mamácskám, a világ manapság a látszat után itél. Gazdagságomat érvényesíteni akarom a társaságban. Férjem nagy vagyont hagyott reám. Nos hát ehhez egy nevet is akarok szerezni. Ez célom! — felelt nevetve Helén.

— Egy nevet? Elhalt férjed neve nem elég neked? Pista talpig becsületes ember volt.

— Nem akartam fájdalmat okozni mamácskám, hidd el, hogy nem. Pista emlékének nagyra-becsülöm, hanem őszintén, most magasabbra török.

— Ezt nem kellett volna nekem mondanod.
 — Látod mamácskám, a társaságokban körülrajonganak. Mindenki udvarol nekem, mindenki kegyemet keresi; nem veheted rossz néven, ha ilyenkor óhajaim, vágyaim támadnak. Három előkelő állású kérőm volt már, de kikoszoráztam őket, mert...

— Mert?
 — Egy mágnás iránt érdeklődöm... és
 — És?
 — Igen! Már régóta udvarol nekem.
 — Így már értem! Hát ilyformán talmi a jótékonyaságod?

— Természetesen. Az arisztokratia körében csak eziránt érdeklődnek, sikknek tekintik s így én is velők tartok, mert ezzel mindent elérhetek. S ezért nem haragudhatsz édes mamácskám?

— Nem gyermekem, ha az ember öreg, mint én, mindenbe bele találja magát, — szolt nyugodtan. — És ki a választott, ha szabad tudnom?

— Türky gróf.
 — Jó izlésed van. És nyilatkozott már?
 — Még nem, de minden pillanatban várom.

— Két hónapja ismertem meg, midőn Almát a társaságba bevezették. Már akkor folyton az oldalam mellett volt s mindenki egyidőben említette a nevünket.

— Szerencsét kívánok neked gyermekem!
 — Köszönöm mama! Hanem igaz, most jut az eszembe, ha újra férjhez megyek, akkor Almát nem tarthatjuk magunknál.

— De hisz örökbe fogadtad. Hát ismét ki akarod üzni a világba?
 — Mint gondolsz. Isten ments! Néhány évig intézetbe adom s ha visszajön, akkor férjhez megy, ez lesz a legegyszerűbb megoldás.

E pillanatban belépett az inas és a magán-titkár érkezését jelentette. Az idős hölgy félbeszakította a tarsalgást, fölállt és szobájába távozott...

A nagymama egyedül ült szobájában és tanakodott. Hogy intézetbe dugják a szegény Almát, az lehetetlen, hisz már 18 éves. Persze Helén azt gondolja, hogy még most is gyermek, ám nagyon csalódott. Nem látja azt a kellemet és ígézetet, a mi ezt az üde leánykát körülsgározza. Ezt az öreg nő jobban látta és tudta.

Egy erős nyomás és az ajtót felszakítva, lélekszakadva rogtott be Alma a szobába. A nagymama csodálkozva nézett föl. Alma, az égő parázs színű arcán, észre sem vette az idős hölgyet. Az ablakhoz sietett és a függőnyt kissé félrehúzva, kitekintett. Egyszerre öröm villant meg arcán és egy halk sikojy hagyta el ajkát.

A nagymama fölemelkedett a nagy karosszékéből és zajtalanul lépett az ablakhoz, hogy ő is kitekinthessen. Látta, hogy a virágáros lányka egy hatalmas szekfü csokrot nyujt át egy urnak, a ki, ha a szemei nem csálnak, éppen Türky gróf.

Egy gondolat — és rögtön tisztába volt a helyzettel. Almát elvonta az ablaktól.

Alma, mint a tetten ért kis bűnös, ijedten összerendezte. Egyedül hitte magát a szobában.
 — Jaj a nagymama! — kiáltott föl elvörösödve.

— Alma, mi volt ez?
 — Jaj nagymamuskám én magam sem tudom én... én...

— Ej, ej! csak annyit mondott a nagymama, de e két szó mindent kifejezett. Leült a nagy karosszékbe és Almát magához vonta, ki lábához roskadt. Arcát nagymama ölébe rejtette és halkán zokogott.

— Hát ismered a gróft?
 Alma bólintott.

— Mióta hát?
 — Két hónapja! — felelt Alma halk, szaggatott hangon és félénken nézett nagymama szemébe.

— És most beszéltél tán vele?
 Alma igenlően bólintott.

— És mit? Szabad tudnom?
 — Oh nagymamuskám — felelt Alma kissé bátrabban a nyájas szavakra — ő azt mondta, hogy szeret, hogy nagyon szeret és hogy okvetlen az ő nevévé kell lennem! Még ma akar Helén nénivel beszélni.

— És te mit feleltél neki?
 — Azt magam sem tudom, nagymamácskám! én csak őt hallottam beszélni, hogy szeret, hogy... végtelenül szeret.

— Es te szereted őt? — kérdezte tőle a nagymama jóságos tekintettel.

Alma halgatott. Egő arcát szégyenkezve temette nagymama keblére s egy kevés ideig zajtalan némaság vett erőt mindkettőjükön. És e nagy csendbe csak egy pár táncoló napsugár bujt be az ablakredőn s azok mintha más helyet sem találtak volna, nevetve folyták körül és megcirógatták azt a hallgató boldogságban ülő két lényt.

Néhány pillanat múlva az inas lépett be a szekfü csokorral.

— Most hozták a nagyságos kisasszony részére.

Alma eléje szaladt, boldogan vette át az illatos csokrot és nevetve futott vele vissza a mosolygó nagymamuskához.

— Látod, hogy komolyan gondol reám, — ujjongott Alma.

— De hát miért titkoltad ezt előttem, a te nagymamuskád előtt? Tényleg két hónapja ismered már?

— Igen! Mikor Helén néni a társaságnak bemutatott. Azon az estén hatszor táncolt velem. És annyi mindentől beszélt. És olyan boldog voltam. Azt hiszem, hogy akkor nagyon ostobán viseltem magam, mert azóta Helén néni nem visz a társaságokba...

(Vége következik.)

Pöstyén

csúsz, kőszelvény, ischias, ezsdaiak speciális legújabb gyógyhelye.

Trasp.: a fürdőházgaléria

Téli kúra
kényelmesen a fürdőintézetben.

Házi kúra
az iszappal házi orvosi kezelésben.

Nemzeti színház.

Bérlet 176. sz. Páros.

Csütörtökön, 1903. évi április hó 9-én:

CSILLAG TERÉZ és CSILLAG KLÁRIKA
mint vendég:

A Gyurkovics-leányok.

Kétképz 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:	
Radányi báró Mariházi M.	Lisa, leánya Kley Ilona.
Gida, gyámfia Sarkadi A.	Klári, leánya Kley Margit.
Horkai Feri Ternyel L.	Sári, leánya Szilassy J.
Gyurkovicsné Csigaházi E.	Jankó, inas Püredi J.
Mici, leánya Csillag Klári.	Sándorfi Somlai A.
Katalin, leánya Csillag Teréz.	Semessy Németh J.

Köszönet este 7 óra fél órakor.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi október hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felé érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtti 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felé:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsináról reggel 6.57
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.07	Gyorsvonat délután 4.06
Radnára délután 7.23	Személyvonat este 6.57
Temesvár felé:	Temesvár felé:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felé:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felé:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.08
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

NYILTTÉR.*

Husvétii ünnepekre.

IMAKÖNYVEK

Katholikusoknak:

Hock János imakönyve bőrkötésben 5, 6 és 10 korona.
Albach: Szent Hangzatok 6 és 10 korona.
Tárkányi: Vezércsillag 7 és 10 korona.

Reformátusoknak:

Tompa: Olajág 5 korona.
Szász: Buzgóság könyve 7 korona.
Zsoltárok: 1.20 koronától 10 koronáig.

Kapható:

Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében Aradon.

Ajánlunk ipar és háztartási célokra
rostált darabos 111

bűkk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;
bérmentve, házhoz szállítva,
kétszer mosott, valódi porosz

kovács-köszenet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;
elsőrendű szagtalan

fűtő köszenet

100 kiló 3 korona 40 fillér;
ugyszinte darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása
végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.
Telefon szám 139.

Kérje

ingyen és bérmentve

illusztrált árjegyzékemet,
mely több mint 500 ábrát
tartalmaz

órák, arany-, ezüst-
árúkról és zenemű-
cikkekről.

KONRÁD JÁNOS

Óragyáros és kiviteli ház Brűx 276. sz.
(Csehország.) 111

APRÓ HIRDETÉSEK.**Egy használt**

billiárdasztal megvételre kerestetik. Czim a kiadóhivatalban. 808

Eladó ház.

Szemlakon, a főtéren egy sarokház, mely üzletnek alkalmas eladó, esetleg bérbeadandó. Bővebben értekezhetni Özv. Jonescu Döménénél, Bocskay-tér 6. 825

Szépen fejlődő

egyéves szirti sasfók eladó. A vevő tudakozóják a gimnásiumi szolgánál a Lyceumban. 864

Ház eladás!

Nagyobb vállalkozással kapcsolatos elköltözködés miatt, az igazságügyi palota szomszédságában, a Maros-utcai 2. számú, ugyszintén a Ferdinánd-utcai 8. számú jól jövedelmező bérházak kedvező feltételek mellett eladók. Egy negyed rész előre fizetendő, a hátralévő összeg évenként 15%-al törleszhető. Esetleg az egész házakat 5 évre bérbeadom. Bővebben Kézmárky Istvánánál, Ferdinánd-utca 8. szám alatt. 625

Stoll Béla.

lakatos üzletében tanulók felvételnek. 827

KINTZLER ZOLTÁN

Cronometter műorás és ékszerész

Arad, Andrásy-tér 20. (Régi arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 321

Pontos és szolid kiszolgálás!

Zálogzédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 703

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Városi és megyei telefon 115.

Tisztelettel felhívom mélyen tisztelt ve-vőim és a n. é. közönség szives figyelmét, hogy 855

színes bőr különlegességeim a tavaszi idényre megérkeztek.

Rendeléseket a legsikkesebb divat szetint pontosan eszközölök.

Seelinger M. Andor

uri és női minta cipészete

Arad, Szabadság-tér.

Városi és megyei telefon 115.

Uraságoktól levetett

téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kivánatra házhoz is megyek.

Továbbá használt butorokat is veszek és olcsó áron eladok. 865

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

4791—1903. kh. sz.

Hirdetés.

Arad város területén újabban ismét veszett kutya kóborol, mely több embert és kutyát megmárt, miért is a szájkosarazást f. hó 8-tól további 40 napra meghosszabbítottam.

Midőn erről a város lakosságát értesítem, egyuttal szigorú büntetés terhe alatt meghagyom az ebtartó tulajdonosoknak, hogy kutyáikat vagy tartásuk odahaza állandóan megkötve, vagy pedig biztos szájkosárral ellátva is porázon vezessék, mert ezentul ha valamely kutya el is lesz látva szájkosárral, de nem lesz mellette tulajdonosa, vagy megbízottja, ki a kutyát porázon vezesse, az illető ebtulajdonos az 1888. évi VII. t. cz. 68. szakaszába ütköző kihágás miatt szigorúan fog büntettetni és a kutya birtokából is elvételük és ki fog irtatni.

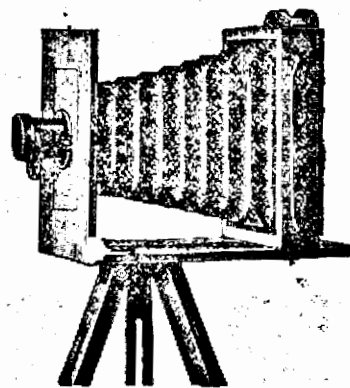
Arad, 1903. évi április hó 8-án.
Sarlót,
főkapitány.

AZ

Amateur és fényképész

urakat tisztelettel értesítem, hogy a tavaszi idényre rendelt fényképző-gépek megérkeztek

Szintén megérkeztek friss Schleussner, Germania, Agfa, Kodak és N. P. G. cikkek, melyek árait ez idén tetemesen leszállítottam.

Mindenki pénzt takaríthat meg, ha a fénykép cikkekt nem postán hozatja, hanem nálam veszi és kapja ugyanazt ugyanazon árban, költségmentesen.

Minden egyes gépért vagy cikkekért teljes jótállást vállalok.

BLOCH H.

fénykép-cikkek raktára. 768

Városi és megyei telefon szám 507.

Krausz Elemér és Társai

Drogueria a „Vörös kereszt”hez,

Illatszert és pipere-cikkek raktára

Arad, Andrásy-tér 20. sz. Fischer-palota.

Ajánlja: a husvéti ünnepekre

a legfinomabb illatszereket.

Magyar, német, francia és angol gyártmányokat izléses, csinos és eredeti üvegekben: 20 fillértől 20 koronáig. — Valamint minden illatot kimérve: dekánként 40—60—80 fillér. — A legkisebb alakú öntöző tubust egészen a Parfum „Fontaine” ig 25 fillértől 2 koronáig. — A legújabb öntöző alakokat egyszerű és finom kivitelben. 851

A legjobb és ártalmatlan tojásfestéket.

Husvétra

mindenki új ruhát szeretne olcsón.

REINER S. SÁNDOR

nagy áruháza

Arad, Hunyadi- (Fekete kutya) utca 2. szám

Budapesten és Bécsben oly bámulatos olcsó árban vásárolt szöveteket, kézműárakat, valamint csipkéket, szalagokat és más diszítéseket, hogy már pár koronával is mindenki kielégítheti legkedvesebb óhaját.

559

NEUMANN M.

csász. és kir. udvari szállító

férfi-, nő- és gyermek-ruha telepe

ARADON,

Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárúban.

1502

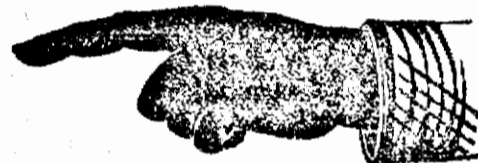
Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

Porter-féle**CZIPŐK!**Husvétra, Porter Vilmos Nagy Áruháza, a **Szabadság-téren,**
rendkívül nagy czipőválasztékkal lép a közönség elé!

Saját érdekében tegyen mindenki próbát, akinek most czipőre van szüksége!

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos

női-felöltő áruháza.

Nagy választék a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Újdonságok naponta érkeznek.

ALAPITTATOTT 1875.

TELEFON 238.